

KESTÄVÄ KEHITYS MIKRO- JA PK-SEKTORILLA – OSAAMISEN KEHITTÄMISEN PILOTOINTI -HANKE

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KARTOITUSPALVELU

Digitaalisen kartoituspalvelun sisällön kuvaus

Mattila Maiju
Patala Pirjo
Raukola Tuula (toim.)
Viitala Jarmo

Prizztech Oy
Pori 2020

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KARTOITUSPALVELU

Digitaalisen kartoituspalvelun sisällön kuvaus

Kestävä kehitys mikro- ja pk-sektorilla – osaamisen kehittämisen pilotointi -hanke

Mattila Maiju
Patala Pirjo
Raukola Tuula (toim.)
Viitala Jarmo

Prizztech Oy
Pori 2020

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Taloudellinen kestävyys	9
1.1. Johtaminen.....	9
1.1.1. Yritys kehittää hallintoaan hyvän hallintotavan mukaisesti.	9
1.1.2. Yrityksen taloudellisen vastuun johtaminen perustuu selkeään vastuiden määrittelymiseen ja tavoitteiden asettamiseen.	9
1.1.3. Yrityksen sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.	9
1.1.4. Yritys on sitoutunut kehittämään liiketoimintaansa vastuullisesti siten, että se tukee yrityksen kykyä huolehtia niin henkilöstöstä, asiakkaista kuin taloudesta.	9
1.1.5. Yritys on tietoinen sen keskeisistä suorista ja epäsuorista taloudellisista vaikutuksista.	10
1.2. Taloudellinen toimintakyky.....	10
1.2.1. Yritys on tietoinen kirjanpitoon liittyvästä lainsäädännöstä ja yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös hoidetaan asianmukaisella tavalla kirjanpitolain mukaan.	10
1.2.2. Yrityksen taloudellista menestystä mitataan, ja taloudellista toimintakykyä arvioidaan säännöllisesti.	10
1.2.3. Yrityksen liiketoiminta on kannattavaa.	11
1.2.4. Yritys on vakavarainen.	11
1.2.5. Yrityksen maksuvalmius on hyvä tai kohtalainen.	11
1.2.6. Yrityksen liiketulos vastaa omistajien ja sijoittajien tuotto-odotuksia.	11
1.3. Riskienhallinta	12
1.3.1. Yrityksessä on tunnistettu ja arvioitu sen merkittävimmät liiketoimintaan liittyvät riskit.	12
1.3.2. Merkittävimpien taloudellisten riskien välttämiseksi yrityksessä on tehty käytännön toimenpiteitä.	12
1.3.3. Henkilöriskien välttämiseen kiinnitetään huomiota.	12
1.3.4. Yritysvastuuseen liittyvään maineriskiiin kiinnitetään huomiota.	12
1.3.5. Yrityksessä on suunnitelma ja toimintaohje vahingonilanteiden hoitamiseen ja niistä toipumiseen.	13
1.4. Korruptio ja lahjonta.....	13
1.4.1. Yritys ei hyväksy korruptiota tai lahjontaa liiketoiminnassaan missään muodossa.	13
1.4.2. Yrityksellä on käytössä korruption ja lahjonnan vastainen ohjeistus ja ilmoituskäytäntö korruption ja lahjontaan liittyvistä epäilyistä.	13
1.4.3. Henkilöstö on koulutettu korruption ja lahjonnan vastaisia menettelytapoja koskien.	14
1.4.4. Yritys on sitoutunut reilun kilpailun edistämiseen.	14
1.5. Verotus.....	14
1.5.1. Yritys on tietoinen yritystoiminnan verotukseen liittyvästä lainsäädännöstä ja noudattaa sitä verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämisessä ja raportoinnissa.	14
1.5.2. Yrityksen merkittävässä liiketoimintapäätöksissä huomioidaan veroratkaisujen vaikutus.	14
1.5.3. Yrityksellä on yhteistyösuhdet veroviranomaisten kanssa.	15
1.5.4. Yritys on sitoutunut toimimaan harmaan talouden estämiseksi ja ottaa tämän huomioon mm. yhteistyökumppaneiden valinnassa.	15
2. Ekologinen kestävyys	16
2.1. Johtaminen.....	16
2.1.1. Yritys on selvillä sitä koskevista ympäristölakivelvoitteista ja mm. päästörajoista.	16
2.1.2. Ympäristönäkökohtien merkittävyydet on määritetty.	16
2.1.3. Yrityksellä on ympäristövahinkovakuutuslain mukainen ympäristövahinkovakuutus.	17
2.1.4. Toiminnasta muodostuu lupaa tai tarkkailua vaativia määriä päästöjä ilmaan, vesistöön tai viemäriin ja yritys toimii lupaehtojen mukaisesti.	17

2.1.5.	Toiminnasta muodostuu meluluvan vaatimalla tasolla melua ja yritys toimii lupaehtojen mukaisesti.	17
2.1.6.	Yritys on jätelain mukaan tuottajavastuuvollinen.	17
2.1.7.	Yrityksellä on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) alaisia hankkeita.	18
2.1.8.	Ympäristöasioiden hallinnan parantamiseksi on laadittu toimenpiteiden seurantaohjelma.	18
2.1.9.	Yritys on liittynyt energiatehokkuussopimukseen.	18
2.1.10.	Ympäristöönnettomuus- ja kriisitilanteiden sisäisen ja ulkoisen viestinnän ja raportoinnin vastuut ja keinot on määritelty.	19
2.1.11.	Yrityksen ympäristöasiat ovat nimetyn henkilön vastuulla.	19
2.2.	Henkilöstö.....	20
2.2.1.	Henkilöstö on opastettu toimimaan materiaalitehokkaasti ja jätteen syntyä vähentävästi.	20
2.2.2.	Henkilöstö osallistuu ympäristönäkökohtien sekä niiden vaikutusten ja riskien arviointiin ja ympäristöasioiden kehittämiseen.	20
2.2.3.	Onnettomuustilanteiden toimintaohjeet on sisällytetty henkilöstön perehdytykseen ja työnopastukseen.	20
2.2.4.	Yrityksen ympäristöpolitiikka, ympäristönäkökohdat ja ympäristöriskien hallinta on sisällytetty henkilöstön perehdytykseen ja työnopastukseen.	20
2.2.5.	Henkilöstö pidetään ajan tasalla toimintaan vaikuttavista ympäristölainsäädännön muutoksista.	21
2.2.6.	Henkilöstö on ohjeistettu koneiden, laitteiden ja tilojen energiatehokkaaseen käyttöön.	21
2.2.7.	Henkilöstö tuntee omaan työhönsä liittyvät merkittävät ympäristövaikutukset ja ymmärtää, mitä seurauksia määräysten vastaisella toiminnalla voi olla.	21
2.2.8.	Vaaraa tai haittaa aiheuttavien aineiden käyttö on sisällytetty säännölliseen riskinarviointiin ja niiden käyttö on huomioitu työohjeissa.	22
2.2.9.	Yrityksessä on ilmoituskäytäntö poikkeus- ja läheltä piti -tilanteista.	22
2.2.10.	Henkilöstö on tietoinen energiankulutuksen määrästä ja kustannuksista.	22
2.2.11.	CO ₂ -päästöjä on pyritty vähentämään.	23
2.3.	Yhteistyökumppanit.....	23
2.3.1.	Alihankkijoiden ja urakoitsijoiden ympäristöriskit on kartoitettu ja hallinnassa.	23
2.3.2.	Urakoitsijoilta ja alihankkijoilta edellytetään ympäristöosaamista.	24
2.3.3.	Urakoitsijat ja alihankkijat perehdytetään yrityksen ympäristö- ja turvallisuusasioihin.	24
2.3.4.	Asiakkaat ja muut sidosryhmät otetaan mukaan ympäristöasioiden kehittämiseen tai niistä keskusteluun.	24
2.3.5.	Ympäristöasioiden hoitamisesta tiedotetaan avoimesti kaikille sidosryhmille.	24
2.4.	Prosessit.....	25
2.4.1.	Yrityksessä on tehty energiatehokkuusselvityksiä.....	25
2.4.2.	Kaikessa toiminnassa huomioidaan kierrätysmateriaalien hyötykäyttömahdollisuudet.	25
2.4.3.	Materiaalihankinnoille on määritelty ympäristökriteerit ja aineille, jotka ovat jätteinä erityisen haitallisia, on etsitty ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja.	25
2.4.4.	Yrityksen energian ja veden kulutusta seurataan säännöllisesti ja poikkeamiin puututaan.	26
2.4.5.	Veden säästämiseksi on tehty toimenpiteitä.	26
2.4.6.	Materiaalitehokkuus on huomioitu tuotekehityksessä ja valmistuksessa.	26
2.4.7.	Kaikki kierrätyskelpoiset jättemateriaalit lajitellaan erikseen. Lajittelu ja jätteiden keräys on helppoa ja tehokasta.	26
2.4.8.	Yritys on selvillä jätehuollon kustannusvaikutuksista.....	27
2.4.9.	Kuljetukset ja materiaalien pakkaukset ovat optimaalisia ja niiden valinnassa on huomioitu ympäristökriteereitä.	27
2.4.10.	Tavaroiden ostamisen ja myymisen vaihtoehtona on kartoitettu mahdollisuuksia vuokrata tuotteita tai myydä palveluja.....	27
2.4.11.	Päästöjen vähentämisessä on käytössä riittävä tekniikka.....	27

2.4.12.	Tuotteiden suunnittelussa ja tuottamisessa huomioidaan ympäristövaikutukset kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.....	28
2.4.13.	Vaarallisille aineille tehdään aina vastaanottotarkastus.....	28
2.4.14.	Vaaraa aiheuttavia aineita kuljetetaan omassa toiminnassa ja yrityksellä on siihen tarvittavat viranomaisluvut ja vaatimusten mukainen kuljetuskalusto.	29
2.4.15.	Vaarallisille jätteille on omat, asianmukaisesti merkityt säilytysastiat ja -paikat ja on varmistettu, että vaarallisia jätteitä ei joudu tavanomaisen jätteen joukkoon.	29
2.4.16.	Vaarallisista jätteistä pidetään kirjanpitoa ja lähetettävistä jätteistä tehdään ja arkistoidaan siirtoasiakirjat.	29
2.4.17.	Kiinteistöjen ja laitteiden kunnossapito on organisoitu asianmukaisesti.	29
2.5.	Kiinteistö	30
2.5.1.	Ilmastoinnin säätö ja ajoitus ovat kunnossa ja ilmanvaihtojärjestelmää huolletaan säännöllisesti. ...	30
2.5.2.	Työ- ja varastotilat ovat rakenteiltaan ja materiaaleiltaan asianmukaiset ja siistit ja varustettu asianmukaisilla ilmaisimilla ja varoittimilla.	30
2.5.3.	Rakennusten rakennusmateriaalien laatu on selvitetty ja mahdollisesti haitallisiin materiaaleihin reagoitu asianmukaisesti.	31
2.5.4.	Yrityksessä on tiedossa, millaista toimintaa tontilla on ollut aiemmin ja aiemman toiminnan mahdollisiin haittavaikutuksiin on reagoitu asianmukaisesti.	31
2.5.5.	Piha-alueelle on rakennettu hulevesijärjestelmä, joka ohjaa vedet kunnalliseen hulevesiverkostoon.	31
2.5.6.	Jäte- ja hulevesiviemärit voidaan sulkea häiriötilanteessa tai muutoin estää puhdistamattomien jätevesien joutuminen purkuvesistöön.....	32
2.5.7.	Yrityksessä on tiedossa kaikkien kiinteistöön kuuluvien maanalaisten rasvan- ja hiekanerotuskaivojen, saostuskaivojen, säiliöiden ja viemäreiden sijainti ja viemäreiden kunto tarkistetaan säännöllisesti.	32
2.5.8.	Vaarallisten ja myrkyllisten aineiden varastot on sijoitettu kiinteistöllä riittävästi erilleen muusta toiminnasta, lukittu asianmukaisesti ja yhteen sopimattomat aineet eristetty toisistaan käyttöturvallisuustiedotteiden mukaisesti.	32
2.5.9.	Vaarallisten aineiden astiat, säiliöt ja varastot sekä vastaanotto- ja lähetyspaikat merkitty selkeästi ja merkitty myös kiinteistön pohjakarttaan.	33
2.5.10.	Vaarallisten aineiden käyttöpaikkojen välittömässä läheisyydessä on tarvittavat suojavälineet ja varusteet sekä vaarantorjunta- ja ensiapuvälineet.	33
2.5.11.	Yrityksessä on räjähdysvaarallisia tiloja ja niistä on laadittu räjähdysuojausasiakirjat.	33
2.5.12.	Vahingontorjunta-, sammutus- ja ensiapuvälineiden paikat on merkitty selkeästi.	33
3.	Sosiaalinen kestävyys	34
3.1.	Johtaminen.....	34
3.1.1.	Yrityksessä on määritelty arvot, joiden pohjalta liiketoimintaa harjoitetaan.	34
3.1.2.	Yrityksen johto on sitoutunut arvopohjaiseen ja inspiroivaan johtajuuteen sekä hyvien liiketoimintatapojen noudattamiseen.	34
3.1.3.	Yrityksellä on käytössä eettinen toimintaohjeistus, joka ohjaa toimimaan mm. tasa-arvoisen kohtelun ja syrjimättömyyden toimintaperiaatteiden mukaisesti.	34
3.1.4.	Yritys on sitoutunut toimialansa huomioiden oleellisiin sosiaalisen vastuun kansainvälisiin julistuksiin ja sopimuksiin.	35
3.1.5.	Yrityksessä on määritelty tietosuojaohjeistus.	35
3.1.6.	Yrityksessä vallitsee korvauskäytäntöjen yhdenvertaisuus samaa työtä tekevien välillä.	35
3.1.7.	Yritys on sitoutunut ennakoivan työturvallisuuskulttuurin kehittämiseen.	36
3.1.8.	Yrityksessä on nimetty henkilö vastaamaan sosiaalisen vastuun toteutumisesta ja kehittämisestä. ...	36
3.2.	Asiakkaat	37

3.2.1.	Yritys on sitoutunut tuottamaan ja toimittamaan tuote- ja palvelukuvauksen mukaisia tuotteita ja palveluita.	37
3.2.2.	Tuotteet ja palvelut on hinnoiteltu reilusti ja läpinäkyvästi.	37
3.2.3.	Yritys on selvillä tuottamiensa tuotteiden ja palveluiden tuote- ja palvelutietojen vaatimuksista.	37
3.2.4.	Yrityksen tuottamista tuotteista ja palveluista on tehty terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi.	37
3.2.5.	Yritys sitoutuu tuoteturvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.	38
3.2.6.	Yritys huolehtii asiakastyytyväisyydestä ja sitä mitataan.	38
3.2.7.	Yrityksen markkinointi on ymmärrettävää, rehtiä ja eettistä.	38
3.2.8.	Yritys on tietoinen markkinointia koskevasta lainsäädännöstä ja noudattaa sitä toiminnassaan.	38
3.2.9.	Yritys on tietoinen yksityisyyden suojaan ja erityisesti tietosuojaan liittyvästä lainsäädännöstä ja noudattaa sitä toiminnassaan.	39
3.3.	Henkilöstö.....	39
3.3.1.	Henkilöstön vaihtuvuuteen sekä ikä- ja sukupuolijakaumaan kiinnitetään huomiota.	39
3.3.2.	Henkilöstö on tietoinen yrityksen arvoista ja niiden merkityksestä omassa työssään.	39
3.3.3.	Työtapaturmien lukumäärään, työperäisiin sairauksiin ja työstä poissaoloihin kiinnitetään huomiota, ja tapaturmataajuutta mitataan.	40
3.3.4.	Henkilöstön ehkäisevä työterveyshuolto on järjestetty työturvallisuuslain mukaisesti.	40
3.3.5.	Yrityksessä on nimetty työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutettu.	40
3.3.6.	Henkilöstön palkkausjärjestelmä on oikeudenmukainen ja kannustava.	40
3.3.7.	Yritys järjestää turvallisiin työtapoihin ja työturvallisuusvaatimuksiin liittyvää koulutusta henkilöstölle.	41
3.3.8.	Henkilöstön työtyytyväisyyteen kiinnitetään huomiota ja sitä mitataan.	41
3.3.9.	Yritys järjestää tai mahdollistaa henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ylläpitoa.	41
3.3.10.	Henkilöstölle pidetään säännöllisesti kehityskeskusteluita.	42
3.3.11.	Henkilöstö on tietoinen yrityksen sosiaalisen vastuun periaatteista ja eettisistä pelisäännöistä.	42
3.3.12.	Henkilöstöllä on mahdollisuus olla mukana yrityksen sosiaalisen vastuun kehittämisessä.	42
3.3.13.	Yrityksessä on ilmoituskäytäntö eettisten epäkohtien havaitsemisesta työssä.	42
3.3.14.	Henkilöstön monimuotoisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen kiinnitetään huomiota.	43
3.3.15.	Yrityksessä on tehty toimenpiteitä henkilöstön monimuotoisuuden lisäämiseksi.	43
3.3.16.	Johdon ja työntekijöiden välisiin suhteisiin kiinnitetään huomiota.	43
3.4.	Muut sidosryhmät.....	43
3.4.1.	Yritys vaalii hyviä yhteistyösuhteita kaikkien kumppaneidensa kanssa ja hoitaa niihin liittyvät velvoitteet ajallaan.	43
3.4.2.	Yritys ottaa sosiaalisen vastuun näkökohdat huomioon uusien tavarantoimittajien, alihankkijoiden ja urakoitsijoiden valinnassa.	44
3.4.3.	Yritys on tietoinen toimitusketjujen toimijoista ja tilaamiensa tuotteiden alkuperästä.	44
3.4.4.	Tavarantoimittajien, alihankkijoiden ja urakoitsijoiden edellytetään noudattavan kaikkia toimialaan liittyviä lakeja ja säädöksiä.	44
3.4.5.	Tavarantoimittajilta, alihankkijoilta ja urakoitsijoilta edellytetään sosiaalisen vastuun huomioimista toiminnassaan ja yrityksen määrittämien eettisten toimintaohjeiden noudattamista.	45
3.4.6.	Yritys on selvillä toimintansa positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista paikalliseen yhteisöön.	45
3.4.7.	Yritys tekee yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa.	45
3.4.8.	Yritys viestii läpinäkyvästi yhteistyöstään poliittisten toimijoiden kanssa.	45
3.4.9.	Yrityksen vastuullisuustyöstä viestitään avoimesti ja rehellisesti kaikille sidosryhmille.	46
3.4.10.	Yritys käy vuoropuhelua sidosryhmiensä kanssa sosiaalisen vastuun kehittämiseen liittyen.	46
	Lähteet	
	Loppusanat	

Johdanto

Prizztech Oy on toiminut osatoteuttajana Tampereen yliopiston koordinoimassa ESR-rahoitteisessa hankkeessa *Kestävä kehitys mikro- ja pk-sektorilla – osaamisen kehittämisen pilotointi*, joka on toteutettu vuosina 2017 – 2020. Hankkeen tavoitteena on yritysten osaamisen uudistumisen tukeminen kohti kestävästä kehitystä, resurssitehokkuutta, vähähiilisyyttä ja kiertotalousmallin mukaista toimintaa.

Hankkeen tuloksena Prizztech Oy on tuottanut kestävästä kehityksen digitaalisen kartoituspalvelun. Kehitystyön pohjana ja palvelun sisällön toimivuuden arvioinnissa on tukeuduttu lukuisiin kestävästä kehitystä ja yritys vastuuta koskeviin aineistoihin sekä Suomen lainsäädäntöön. Palvelun sisällön tuottamisessa on hyödynnetty Prizztech Oy:n asiantuntijaorganisaation osaamista sekä tehty yhteistyötä useiden muiden asiantuntijaorganisaatioiden kuten Tampereen yliopiston, Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen ja Suomen Riskienhallintayhdistys ry:n kanssa. Palvelun käyttöön tarvittavan digitaalisen alustan on kehittänyt Granite Partners Oy.

Prizztech Oy:n asiantuntijat ovat testanneet palvelun toimivuutta yrityksissä toteutetuissa kestävästä kehityksen kartoituksissa sekä asiantuntijoille ja yrityksille järjestetyissä työpajoissa. Palvelun testaamiseen ja kehittämistyöhön on osallistunut kaikkiaan 64 henkilöä 39 eri organisaatiosta ja sen toimivuutta on testattu joko itsenäisesti tai Prizztech Oy:n asiantuntijan opastamana yhteensä 25 yrityksessä.

Palvelun testauksissa mukana olleilta pilottiyrityksiltä sekä palveluun tutustuneilta asiantuntijaorganisaatioilta saatujen käyttäjäkokemusten sekä Prizztech Oy:n asiantuntijoiden tekemien omien huomioiden pohjalta palvelun sisältöä on muokattu ja sen toiminnallisuutta kehitetty koko hankkeen ajan. Palvelun kehitystyössä on panostettu erityisesti siihen, että sisältö on helposti ymmärrettävää ja käyttökelpoista ja palvelua voidaan käyttää mikro- ja pk-yritysten kevyisiin raportointitarpeisiin.

Työn tuloksena on syyskuussa 2020 julkaistu digitaalinen kestävästä kehityksen kartoituspalvelu. Palvelu on helppokäyttöinen johdon työkalu. Sen tavoitteena on herätellä mikro- ja pk-yrityksiä huomaamaan kestävästä kehityksen merkitys omassa toiminnassa ja auttaa toiminnan kehittämisessä vastuullisempaan ja kestävämpään suuntaan. Palvelun avulla yritys voi luoda yleiskuvan kestävästä kehityksen toiminnastaan ja tunnistaa liiketoimintansa kannalta merkittävimmät kehittämiskohteet.

Palvelu koostuu taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden kartoitustarpeisiin suunnitelluista tarkastelukohteista. Tarkastelu ja arviointi tehdään yksittäisten lomakkeiden avulla. Tarkastelukohteiden nykyinen kypsyystaso ja tavoitetaso arvioidaan palvelussa lukuarvoja käyttäen. Tavoitteena on ylläpitää ja seurata kunkin tarkastelukohteen tilannetietoa.

Tarkastelukohteisiin voidaan lisätä kehittämistoimenpiteitä. Digitaalinen palvelu mahdollistaa niiden aikalutuksen ja toteutuksen edistymisen seurannan. Digitaaliseen alustaan voidaan liittää dokumentteja osoittamaan, mitkä asiat ovat jo kunnossa, ja siitä tulostettavia dokumentteja voidaan hyödyntää erilaisiin raportointitarpeisiin.

Palvelun suunnittelusta, kehittämisestä ja pilotoinneista on vastannut Prizztech Oy:n asiantuntijatyöryhmä: Mattila Maiju, Patala Pirjo, Raukola Tuula ja Viitala Jarmo. Tähän raporttiin on koottu kaikki palvelun tarkastelukohteet ja niiden tueksi laaditut lyhyet informatiiviset tekstit. Digitaalinen palvelu on saatavilla Granite Partners Oy:ltä.

Lisätietoja hankkeesta *Kestävä kehitys mikro- ja pk-sektorilla – osaamisen kehittämisen pilotointi*: <https://projects.tuni.fi/kekeos/>

Lisätietoja Prizztech Oy:n hallinnoimasta työpaketista WP1: www.prizz.fi/kestavakehitys

Kartoituspalvelu: www.granite.fi (= > Kokeile ilmaiseksi/HSEQ)

1. Taloudellinen kestävyys

1.1. Johtaminen

1.1.1. Yritys kehittää hallintoaan hyvän hallintotavan mukaisesti.

Osakeyhtiössä hallitus vastaa yhtiön toiminnasta, valitsee toimitusjohtajan, määrittelee toiminnan suuntaviivat omistajien tahtotilan mukaisesti ja valvoo toimitusjohtajan toimintaa. Yhtiön hallinnoinnilla (Corporate Governance) tarkoitetaan johtamisjärjestelmää, joka määrittelee yritysjohdon eli hallituksen ja palkattujen johtajien roolin, velvollisuudet ja heidän suhteensa osakkeenomistajiin. Pienten yritysten ja listaamattomien yhtiöiden hallinnointia voidaan kehittää esimerkiksi Keskuskauppakamarin julkaisemalla oppaalla "Asialuettelo listaamattomien yhtiöiden hallinnoinnin kehittämiseksi". Opas on tarkoitettu yrityksille, joille ei suoraan sovellu listayhtiöille tarkoitetut suositukset yhtiön hallinnoinnista, mutta jotka haluavat aktiivisesti kehittää omaa hallinnointiaan hyvän hallintotavan mukaisesti.

1.1.2. Yrityksen taloudellisen vastuun johtaminen perustuu selkeään vastuiden määrittelemiseen ja tavoitteiden asettamiseen.

Yhtiön operatiivisessa johdossa vastuualueet talouden johtamisesta tulee olla selkeästi määriteltä. Toimitusjohtaja on raportointivastuussa hallitukselle yhtiön taloudesta ja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito suoritetaan lain mukaisesti ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. Yleensä yhtiön taloushallinnosta vastaa nimetty talousjohtaja, joka on raportointivastuussa yrityksen toimitusjohtajalle. Taloushallintoon kuuluvat yrityksen kaikkien talousasioiden hoito kuten kirjanpito, maksuliikenne ja taloudellinen raportointi sekä yrityksen rahoitus.

1.1.3. Yrityksen sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Yrityksen sisäinen valvonta on osa yrityksenjohtamis- ja hallintojärjestelmää. Sen tarkoitus on auttaa organisaatiota saavuttamaan tavoitteensa koskien esimerkiksi toiminnan tehokkuutta, strategiaa, toimintaa, raportointia ja vaatimustenmukaisuutta. Yleensä vastuu sisäisen valvonnan järjestämisestä kuuluu yrityksessä hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Käytännössä se rakentuu useista osa-alueista organisaation eri tasoilla, kuten esimerkiksi organisaation työtehtävien jaosta ja ohjeistuksista sekä laskenta- ja ohjausjärjestelmiä koskevista tarkastuksista. Sisäinen valvonta voi olla erilainen eri yrityksissä, ja siihen vaikuttavat muun muassa yrityksen koko, omistussuhteet ja toimiala.

1.1.4. Yritys on sitoutunut kehittämään liiketoimintaansa vastuullisesti siten, että se tukee yrityksen kykyä huolehtia niin henkilöstöstä, asiakkaista kuin taloudesta.

Sitoumusliiketoiminnan kehittämisestä vastuullisesti on hyvä kirjata yrityksen strategiaan, jolloin se on mukana yrityksen kaikessa toiminnassa ja päätöksissä. Tämä sitoumus voi olla myös esimerkiksi osa yrityksen eettisiä toimintaohjeita.

1.1.5. Yritys on tietoinen sen keskeisistä suorista ja epäsuorista taloudellisista vaikutuksista.

Yrityksen epäsuorat taloudelliset vaikutukset

Yrityksen epäsuorilla taloudellisilla vaikutuksilla tarkoitetaan yrityksen taloudellisia vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan, kuten paikallistalouteen. Epäsuoria taloudellisia vaikutuksia ovat esimerkiksi työllistäminen (uusien työpaikkojen luonti, harjoittelu- ja kesätyöpaikat) sekä yrityksen hankinnat paikallisilta tavarantoimittajilta.

1.2. Taloudellinen toimintakyky

1.2.1. Yritys on tietoinen kirjanpitoon liittyvästä lainsäädännöstä ja yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös hoidetaan asianmukaisella tavalla kirjanpitolain mukaan.

Kirjanpito on tärkeä osa yrityksen taloushallintoa. Suomessa yrityksen kirjanpidolle asetetut vähimmäisvaatimukset määrittää kirjanpitolaki. Kirjanpidossa tulee sen lisäksi huomioida muun muassa osakeyhtiölaki, laki elinkeinotulon verottamisesta, tuloverolaki ja arvonalisäverolaki. Kirjanpitoa ohjaavat myös kirjanpitoasetus ja kirjanpitolautakunnan antamat ohjeistukset. Kirjanpitolain merkitys näkyy yritykselle konkreettisesti tilinpäätöstä tehdessä. Kirjanpitolaki määrittää, kuka on velvollinen tekemään tilinpäätöksen ja mitä tilinpäätöksen pitää sisältää. Vaikka tili-toimisto laatii yrityksen tilinpäätöksen, on yhtiön hallitus vastuussa tilinpäätöksen oikeellisuudesta.

Laki edellyttää, että kirjanpidosta pystytään selvittämään ostovelkojen ja myyntisaamisten määrät ja verotukseen sekä muuhun voitonjakoon tarvittavat tiedot. Kirjanpidon on oltava järjestelmällistä, ja siihen liittyvät tositteet ja kirjanpitokirjat on laadittava ja järjestettävä siten, että tietojen yhteydet voidaan selvittää tositetasolta veroilmoitukselle ja veroilmoitukselta yksittäisiin liiketapahtumiin.

1.2.2. Yrityksen taloudellista menestystä mitataan, ja taloudellista toimintakykyä arvioidaan säännöllisesti.

Taloudellisen suorituskyvyn mittaaminen tilinpäätösanalyysin avulla

Tilinpäätösanalyysin avulla yrityksen taloudellista menestystä ja toimintaedellytyksiä voidaan arvioida kolmen taloudellisen toimintakyvyn mittarilla: kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Näiden mittareiden kautta saadaan kokonaiskuva yrityksen toimintaedellytyksistä. On kuitenkin tärkeää huomioida, että taloudellisen toimintakyvyn tunnuslukuja ja mittareita on olemassa useita muitakin, ja kuvaavimmat tulee aina valita kunkin yrityksen ja tarkoituksen mukaisesti. Hyödyllisintä olisi tehdä analyysi usean vuoden tilinpäätöstietojen pohjalta, jolloin saadaan selville yrityksen toiminnan kehitys tietyltä ajanjaksolta. Lisäksi tilinpäätösanalyysin lukuja voidaan verrata toimialan ja kilpailijayritysten vastaaviin lukuihin. Pelkkiä tunnuslukuja vertaamalla saadaan kuitenkin vain suuntaa antavia tuloksia, ja on hyvä huomata, että tunnuslukuja kannattaa vertailla vain saman toimialan ja kokoluokan yritysten kesken.

1.2.3. Yrityksen liiketoiminta on kannattavaa.

Yrityksen kannattavuutta voidaan tarkastella tilinpäätösanalyysissä kannattavuuslukujen avulla. Näitä tunnuslukuja ovat mm. liikevaihtoon suhteutetut katemittarit esim. myyntikate-%, käyttökate-%, liiketulos-%, rahoitustulos-%, nettotulos-%, kokonaistulos-% sekä pääomaan suhteutetut tuottomittarit esim. oman pääoman tuotto-% (ROE), sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI), kokonaispääoman tuotto-% (ROA).

1.2.4. Yritys on vakavarainen.

Yrityksen vakavaraisuutta voidaan tutkia yrityksen tilinpäätösanalyysissä esimerkiksi omavaraisuus- ja nettovelkaantumisasastetta tarkkailemalla. Omavaraisuusaste mittaa yrityksen tappionsietokykyä sekä kykyä selviytyä maksusitoumuksista pidemmällä tähtäimellä. Tunnusluvun arvo kertoo, kuinka suuri osuus yrityksen varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Mitä korkeampi yrityksen omavaraisuusaste on, sitä kestävämmälle pohjalle yrityksen liiketoiminta on rakennettu. Nettovelkaantumisasaste mittaa korollisen nettovelan ja oman pääoman suhdetta. Sen avulla saadaan selville, mikä on omistajien yritykseen sijoittamien omien pääomien ja rahoittajilta lainattujen korollisten velkojen suhde.

1.2.5. Yrityksen maksuvalmius on hyvä tai kohtalainen.

Yrityksen maksuvalmius tarkoittaa nimensä mukaisesti yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan, kuten ostolaskuista ja palkkojen maksuista. Hyvä maksuvalmius on yksi tärkeimmistä signaaleista yrityksen hyvinvoinnista tai mahdollisista ongelmista, ja sen ylläpito on siksi ensiarvoisen tärkeää. Yrityksen maksuvalmiutta voidaan tarkastella maksuvalmiuden tunnuslukujen avulla tilinpäätösanalyysissä. Näitä tunnuslukuja ovat quick ratio (lyhyen aikavälin maksuvalmius) ja current ratio (maksuvalmius noin vuoden aikajänteellä).

1.2.6. Yrityksen liiketulos vastaa omistajien ja sijoittajien tuotto-odotuksia.

Yrityksen johdon ja omistajien välillä on tarpeellista käydä vuoropuhelua tavoitteista ja tuotto-odotuksista säännöllisesti, jotta ne pysyvät realistisinä ja kannustavina.

1.3. Riskienhallinta

1.3.1. Yrityksessä on tunnistettu ja arvioitu sen merkittävimmät liiketoimintaan liittyvät riskit.

Yrityksen strategiset tavoitteet asettavat lähtökohdat riskien tunnistamiseen ja arviointiin. Ensin on tarpeellista miettiä, mitä uhkia on olemassa ja mitä mahdollisuuksia halutaan hyödyntää. Olen-naista on selvittää, mitä kaikkea voi sattua, mitä tilanteista voi seurata, ja miten suuri aiheutuva riski on. Riskien tunnistamisen on tärkeää kattaa kaikki toiminta yrityksessä, joten se edellyttää sujuvaa yhteistyötä läpi yrityksen. Siksi riskien tunnistamiseen ja arviointiin on hyvä ottaa koko henkilökunta mukaan. Mikro- ja pk-yrityksen riskienhallinnan kehittämiseen saa apua ja lisätietoa esimerkiksi Suomen Riskienhallintayhdistyksen verkkosivuilta.

1.3.2. Merkittävimpien taloudellisten riskien välttämiseksi yrityksessä on tehty käytännön toimenpiteitä.

Riskienhallinnassa on tärkeää tunnistaa ja arvioida yrityksen liiketoiminnan kannalta merkittävimmät riskit. Yhtä tärkeää on tehdä käytännön toimenpiteitä jo tunnistettujen ja kohtalaisen hel- posti hallittavien riskien pienentämiseksi. Ennakoiva kunnossapito on tärkein asia, mikä vaikuttaa yksittäisen koneen tai laitteen elinkaareen. Huolehtimalla koneen tai laitteen huolto-ohjelman mukaisista huolloista ajallaan, voidaan varmistaa niiden moninkertaisesti pidempi elinkaari. Kun ennakoivasta kunnossapidosta pidetään huolta, voidaan välttyä monilta ennakoimattomilta rik- koutumisilta, vikaantumisilta ja taloudellisilta menetyksiltä.

1.3.3. Henkilöriskien välttämiseen kiinnitetään huomiota.

Henkilöriskit ovat yrityksen henkilöstöön kohdistuvia tai henkilöstöstä aiheutuvia riskejä yrityk- selle. Mikro- ja pk-yrityksessä henkilöriskien merkitys korostuu, sillä avainosaaminen on usein vain yhden työntekijän varassa, ja korvaavaa työntekijää voi olla lähes mahdoton löytää nopealla aikataululla. Henkilöriskejä ovat esimerkiksi työntekijän uupuminen, tapaturmat, sairastumiset, tahattomat inhimilliset virheet sekä tahalliset vahingonteot. Henkilöstön osaamisen ja työkyvyn ylläpito sekä viihtyvyydestä huolehtiminen ovat tärkeitä tekijöitä mikro- ja pk-yrityksen sujuvassa toiminnassa.

1.3.4. Yritysvastuuseen liittyvään maineriskiiin kiinnitetään huomiota.

Yrityksen maine koostuu niistä mielikuvista ja käsityksistä, joita ihmisillä on siihen liittyen. Hyvän maineen perustana voidaan pitää kestävästä, vastuullista ja eettistä liiketoimintaa. Maineriskiä aja- tellen on hyvä kiinnittää yrityksen oman toiminnan lisäksi huomiota ostotoimintaan ja alihankki-

joiden valintaan. Hyvällä maineella on suuri merkitys yrityksen menestymiselle: se parantaa yrityksen imagoa ja vahvistaa sen tuotemerkkiä. Hyvin vaalittu ja tarkkaan mietitty imago luo yritykselle lisäarvoa, joka on mitattavissa myös yrityksen taloudellisessa tuloksessa. Heikentynyt maine voi sitä vastoin näkyä välillisesti esimerkiksi asiakasuskollisuuden laskemisena ja rahoittajien vetäytymisenä.

1.3.5. Yrityksessä on suunnitelma ja toimintaohje vahinkotilanteiden hoitamiseen ja niistä toipumiseen.

Merkittävimpien liiketoimintariskien hallitsemiseksi on tarpeellista pohtia mahdollisia vahinkotilanteita ja niistä syntyviä haasteita. Suunnitelma vahinkotilanteiden hoitamiseksi voi sisältää esimerkiksi konkreettiset toimintaohjeet vahinkotilanteeseen ja kriisiviestintäsuunnitelman. Useiden riskien osalta vahinkojen taloudellisia seurauksia voidaan jakaa vakuuttamalla. Yrityksessä onkin syytä pitää huolta siitä, että sen vakuutusarpeet on huolellisesti kartoitettu, vakuutus suunnitelma on huolellisesti tehty, riskeihin on varauduttu riittävän kattavalla vakuutus turvalla ja muuttuvia vakuutus tarpeita seurataan säännöllisesti.

1.4. Korruptio ja lahjonta

1.4.1. Yritys ei hyväksy korruptiota tai lahjontaa liiketoiminnassaan missään muodossa.

Korruptiolla tarkoitetaan vaikutusvallan väärinkäyttöä tietyn edun tavoittelemiseksi. Lahjonta tarkoittaa yleensä rahan, lahjan tai muun sellaisen etuuden antamista tai vastaanottamista yritystä tai viranomaistoiminnassa, jonka voidaan katsoa vaikuttavan lahjuksen saajan päätöksentekoon tai toimintaan lahjuksen antajaa tai toista henkilöä suosivasti. Lahjominen on Suomessa laitonta ja siitä voi seurata vankeusrangaistus sekä lahjuksen antajalle, että sen vastaanottajalle. Myös yritykselle, jonka palveluksessa lahjontaan syyllistynyt henkilö on, voi seurata lahjomisesta rikosoikeudellinen seuraamus. Pelkästään epäily lahjomisesta voi olla erittäin vahingollista yritykselle ja sen maineelle.

1.4.2. Yrityksellä on käytössä korruption ja lahjonnan vastainen ohjeistus ja ilmoituskäytäntö korruptioon ja lahjontaan liittyvistä epäilyistä.

Korruption ja lahjonnan vastaisen ohjeistuksen tavoitteena on pyrkiä estämään ja havaitsemaan lahjontaa ja korruptiota sekä antaa yrityksen työntekijöille käytännön ohjeita erilaisissa tilanteissa toimimiseen. Ohjeistus voi sisältää sekä yleisiä periaatteita että selkeästi määriteltyjä toimintaperiaatteita esimerkiksi lahjoja, vieraanvaraisuutta, sponsorointia ja matkoja koskien. Korruption ja lahjonnan vastainen ohjeistus täydentää yrityksen eettisiä liiketoimintaperiaatteita sekä muita sääntöjä ja ohjeita. Ohjeistukseen on hyvä sisällyttää ohje myös sellaisen tilanteen varalle, jossa työntekijä epäilee tai havaitsee tähän asiaan liittyviä rikkomuksia tai väärinkäytöksiä. Ilmoituskäytäntö voi olla sama kuin muidenkin eettisiin epäkohtien havaitsemisesta työssä. Olennaista on, että kaikki yrityksen työntekijät ovat menettelytavasta tietoisia.

1.4.3. Henkilöstö on koulutettu korruption ja lahjonnan vastaisia menettelytapoja koskien.

Kaikkien työntekijöiden sitouttaminen yrityksen toimintatapoihin on tärkeää vastuullisen yrityskulttuurin kehittämisessä. Yrityksen korruption ja lahjonnan vastaisen ohjeistus on hyvä liittää osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä. Kaikille työntekijöille on myös hyvä järjestää ohjeistukseen liittyvää koulutusta, jossa käydään läpi esimerkkitalanteita eettisesti arveluttavista tilanteista ja niiden ratkaisemisesta.

1.4.4. Yritys on sitoutunut reilun kilpailun edistämiseen.

Markkinataloudessa kilpailu kannustaa tehokkuuteen ja innovatiivisuuteen, mikä takaa kuluttajille laajemman tuote- ja palveluvalikoiman parhaaseen mahdolliseen hintaan. Reilun kilpailun edistäminen tarkoittaa, ettei yritys osallistu hintakartelleihin tai asiakkaiden tai markkinoiden jatkamiseen kilpailijoiden kanssa. Reilusti toimiva yritys ei myöskään keskustele arkaluonteisista tiedoista tai jaa niitä kilpailijoiden kanssa tavalla, joka rikkoisi kilpailulainsäädäntöä. Kaikenlaiset kilpailun rajoittamiseen yhteistoiminnat ja "herrasmiessopimukset" ovat reilun kilpailun periaatteen vastaisia.

1.5. Verotus

1.5.1. Yritys on tietoinen yritystoiminnan verotukseen liittyvästä lainsäädännöstä ja noudattaa sitä verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämässä ja raportoinnissa.

Suomen lainsäädännössä säädetään verotuksesta useassa laissa. Eri lait koskevat erilaisia yrityksiä yritysmuodosta riippuen. Yritysverotusta säätelevät suoraan ja välillisesti mm. laki elinkeinotulon verottamisesta, tuloverolaki ja osakeyhtiölaki. Lisätietoa yritystoiminnan verotuksesta ja siihen liittyvästä lainsäädännöstä saa verohallinnon ja Finlexin verkkosivuilta.

1.5.2. Yrityksen merkittävässä liiketoimintapäätöksissä huomioidaan veroratkaisujen vaikutus.

Verosuunnittelu nähdään usein negatiivisessa valossa ja rinnastetaan helposti veronkiertoon, vaikka verosuunnittelu on tärkeä osa yhtiön varojen hallintaa. Vaikka verosuunnittelu on laillista, on tarpeellista miettiä myös toiminnan vastuullisuutta ja eettisyyttä. Yritykset joutuvat yhä enenevässä määrin ottamaan julkisesti kantaa omiin verotusta keventäviin toimiinsa ja erityisesti niiden eettisyyteen.

Mikro- ja pk-yritysten verosuunnittelu voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: verosuunnittelu tilikauden aikana, verosuunnittelu tilinpäätöksen aikana sekä verosuunnittelu erikoistilan-

teissa (esim. yrityksen myynti, yrityksen osto, sukupolvenvaihdokset ja omien osakkeiden ostot). Yleisesti ottaen yritysten olisi hyvä pyrkiä mahdollisimman pitkäjänteiseen liiketoiminnan suunnitteluun myös verojen maksun osalta.

1.5.3. Yritys ylläpitää rehelliset ja avoimet yhteistyösuhteet veroviranomaisten kanssa.

Verovelvoitteiden hoitaminen on yrityksen tärkeimpiä taloushallinnon osa-alueita. Mikäli yrityksessä ei ole riittävästi veroasioiden osaamista omasta takaa, kannattaa verohallinto ulkoistaa tilitoimiston ammattilaiselle. Vastuullinen yritys hoitaa verovelvoitteensa ajallaan ja ylläpitää hyviä yhteistyösuhteita veroviranomaisiin.

1.5.4. Yritys on sitoutunut toimimaan harmaan talouden estämiseksi ja ottaa tämän huomioon mm. yhteistyökumppaneiden valinnassa.

Harmaalla taloudella ja talousrikollisuudella tarkoitetaan yleensä lakisääteisten maksujen ja velvoitteiden laiminlyömistä yritystoiminnassa tai muussa siihen rinnastettavassa toiminnassa. Harmaan talouden ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi sosiaalietuuksien väärinkäytökset, piraattituotteiden ostaminen ja myyminen sekä yritystoiminta, jossa jätetään verot ja muut lakisääteiset maksut tietoisesti maksamatta. Harmaasta taloudesta on haittaa koko yhteiskunnalle. Se vääristää yleistä hintatasoa ja vaikuttaa muun muassa tarjolla olevien työpaikkojen määrään. Myös erilaisten palvelujen ja hyödykkeiden turvallisuus ja laatu kärsivät harmaasta taloudesta.

2. Ekologinen kestävyys

2.1. Johtaminen

2.1.1. Yritys on selvillä sitä koskevista ympäristölakivelvoitteista ja mm. päästörajoista.

Jokaista organisaatiota koskevat ainakin jätelaki, ympäristönsuojelulaki ja monet ympäristölainsäädännön asetukset sekä kunnalliset ympäristönsuojelumääräykset.

Jätelain ja ympäristönsuojelulain uudistukset

Jätelain uudistuksessa on täsmennetty kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua (TSV-palvelu) koskevaa sääntelyä. Vuoden 2020 alusta alkaen yritysten on etsittävä markkinaehtoista jätehuoltopalvelua ns. materiaalitorilta ennen kuin ne voivat pyytää palvelua kunnalta, mikäli tarvittavan palvelun arvo on vähintään 2000 euroa vuodessa. Lisätietoa jätelain muutoksesta saa ympäristöministeriön verkkosivuilta ja materiaalitorista Motivan verkkosivuilta. Ympäristönsuojelulakia on viime vuosien aikana uudistettu mm. luomalla uusi, ympäristölupamenettelyä osittain korvaava kevyempi ja yksinkertaisempi ilmoitusmenettely. Lisätietoa uudesta ilmoitusmenettelystä saa ympäristöministeriön sivuilta.

Kunnalliset ympäristönsuojelumääräykset

Ympäristönsuojelulain mukaan kunta voi antaa ympäristön suojelemiseksi paikallisia, kuntaa tai jotain sen osaa koskevia yleisiä ympäristömääräyksiä. Lisätietoa kunnallisista ympäristönsuojelumääräyksistä saa oman kunnan tai kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta.

2.1.2. Ympäristönäkökohtien merkittävyydet on määritetty.

Ympäristölain mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristöluvan sisältö on oltava selvillä minimissään yrityksen johdolle ja ympäristönsuojeluvastuulliselle. Alueen ELY-keskukselta saa neuvoja ja lisätietoa ympäristöasioissa.

Ympäristölupa

Ympäristölupa vaaditaan ympäristönsuojelulain mukaan toiminnalta, jolla voi olla haitallisia ympäristövaikutuksia. Ympäristönsuojelulain liitteessä on nimetty kaikki toiminnot, joilta lupa vaaditaan. Viranomaisella on kuitenkin oikeus vaatia toiminnalta ympäristölupaa myös tapauskohtaisesti. Sen vuoksi ennen pienemmänkin teollisen toiminnan aloittamista on hyödyllistä tarkistaa

esimerkiksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, onko ympäristölupa tarpeen. Luvan myöntää yrityksen kotikunta tai aluehallintovirasto.

2.1.3. Yrityksellä on ympäristövahinkovakuutuslain mukainen ympäristövahinkovakuutus.

Lakisääteisen ympäristövahinkovakuutuksen tarkoituksena on varmistaa, että taloudelliset vahingot ja muut ympäristövahingot sekä ympäristövahinkojen torjunta- ja ennallistamiskustannukset korvataan silloinkin, kun korvauksia ei saada perityksi vahingon aiheuttajalta. Vakuutuksesta korvataan ainoastaan ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994) tarkoitettuja ympäristövahinkoja.

Lisätietoa ympäristövahinkovakuutuksesta saa ympäristöhallinnon verkkopalvelusta sivustolta ymparisto.fi.

2.1.4. Toiminnasta muodostuu lupaa tai tarkkailua vaativia määriä päästöjä ilmaan, vesistöön tai viemäriin ja yritys toimii lupaehtojen mukaisesti.

Ympäristöluvan ehdoissa määritetään maksipitoisuudet tai kuormitukset toiminnasta johtuville päästöille ilmaan, vesistöön tai viemäriin. Päästöjen tarkkailua varten yrityksellä tulee olla ympäristöluvan mukainen ja valvovan viranomaisen hyväksymä käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailuohjelma. Tarkkailuohjelmaa tulee noudattaa vähintään minimivaatimusten mukaisesti. Yleensä tarkkailun suorittaa puolueeton taho. Yrityksen on ilmoitettava viranomaiselle poikkeavista päästöistä ja toimittava viranomaisen hyväksymän häiriötilanteiden ohjeiden mukaisesti. Myös tietyistä ympäristöhaittaa aiheuttavista kertaluonteisista toiminnoista on tehtävä ilmoitus ympäristölupaviranomaiselle tai valvontaviranomaiselle. Lisätietoja lupaehdoista saa ympäristöhallinnon verkkopalvelusta sivustolta www.ymparisto.fi.

2.1.5. Toiminnasta muodostuu meluluvan vaatimalla tasolla melua ja yritys toimii lupaehtojen mukaisesti.

Ympäristöluvan ehdoissa määritetään maksimimelurajat toiminnasta johtuvalle melulle. Melun tarkkailua varten yrityksellä tulee olla ympäristöluvan mukainen ja valvovan viranomaisen hyväksymä käyttö-, ja tarkkailuohjelma. Tarkkailuohjelmaa tulee noudattaa vähintään minimivaatimusten mukaisesti. Yleensä tarkkailun suorittaa puolueeton taho. Yrityksen on ilmoitettava viranomaiselle poikkeavista päästöistä viranomaiselle ja toimittava viranomaisen hyväksymän häiriötilanteiden ohjeiden mukaisesti. Myös tietyistä ympäristöhaittaa aiheuttavista kertaluonteisista toiminnoista on tehtävä ilmoitus ympäristölupaviranomaiselle tai valvontaviranomaiselle. Lisätietoja ympäristöluvista saa ympäristöhallinnon verkkopalvelusta sivustolta www.ymparisto.fi.

2.1.6. Yritys on jätelain mukaan tuottajavastuuvollinen.

Tuotteiden valmistajilla ja maahantuojilla on jätelain mukaan velvollisuus huolehtia tuottajavastuun piiriin kuuluvien tuotteiden kierrätyksestä kustannuksellaan, kun tuotteet poistetaan käytöstä. Yrityksillä on lakisääteinen tuottajavastuu mm. pakkauksista, moottorikäyttöisten ajoneuvojen renkaista, autoista, sähkö- ja elektroniikkalaitteista, paristoista ja akuista sekä keräyspaperista. Tuottajavastuussa olevien yritysten tulee joko liittyä tuottajayhteisön jäseneksi tai tehdä hakemus Pirkanmaan ELY-keskuksen tuottajarekisteriin. Tuottajavastuun hoitamatta jättämisestä voi seurata laiminlyöntimaksu.

2.1.7. Yrityksellä on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) alaisia hankkeita.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) avulla pyritään tuomaan esille ympäristövaikutukset, jotka tulisi ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumista hankkeen varhaisvaiheessa. YVA:n alaisia hankkeita voivat olla esimerkiksi kaatopaikat ja voimalaitokset. YVA-menettelyn läpikäyminen voi olla edellytyksenä rakennusluvan myöntämiselle, mutta se ei itsessään ole lupaprosessi. Se on suunnittelun apuväline, jonka tulokset otetaan huomioon hankkeen lupaharkinnassa. Menettelyä ohjaa ja valvoo yhteysviranomaisena toimiva ELY-keskus.

2.1.8. Ympäristöasioiden hallinnan parantamiseksi on laadittu toimenpiteiden seurantaohjelma.

Pk-yrityksen ympäristöohjelma voi olla yrityksessä laadittu oma seurantaohjelma yrityksen olennaisimmista ympäristöasioista tai jonkin valmiin järjestelmän viitekehyksen mukaan laadittu ympäristöjärjestelmä. Ympäristöjärjestelmä on johtamistyökalu, jonka avulla yrityksen ympäristöasioita hallitaan ja kehitetään järjestelmällisesti. Sen tavoitteena on pienentää kustannuksia, parantaa kilpailukykyä, lisätä asiakastyytyvyyttä ja myönteistä työnantajakuva sekä hallita riskejä.

Ympäristöjärjestelmää rakennettaessa arvioidaan yrityksen koko toimintaa koskevat ympäristövaikutukset ja määritellään kehittämistoimet. Ympäristöjärjestelmän kriteerien täyttymisen voi tarvittaessa arvioida puolueeton asiantuntija ja hyväksytyt arvioinnin jälkeen yritys saa todistuksen sekä mahdollisuuden käyttää viestinnässään ympäristöjärjestelmästä kertovaa logoa. Järjestelmä voidaan myös rakentaa pelkästään yrityksen sisäiseksi työkaluksi ja jättää se sertifoimatta.

2.1.9. Yritys on liittynyt energiatehokkuussopimukseen.

Energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja eri toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää Suomelle asetetut kansainväliset energiatehokkuusveloitteet ilman uutta lainsäädäntöä tai muita uusia pakkokeinoja. Vapaaehtoisten sopimusten tavoitteena on tehostaa energiankäyttöä mm. teollisuudessa ja energia- ja palvelualoilla. Valtio tukee tapauskohtaisesti uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon liittyviä energiatehokkuusinvestointeja. Sopimukseen liittyneillä yrityksillä on kuitenkin mahdollisuus hakea myös tavanomaisen tekniikan energiatehokkuutta edistäviin investointeihin valtion harkinnanvaraista tukea.

2.1.10. Ympäristöonnettomuus- ja kriisitilanteiden sisäisen ja ulkoisen viestinnän ja raportoinnin vastuut ja keinot on määritelty.

Viranomaisen velvoittaa yritystä viestimään ympäristöonnettomuus- ja kriisitilanteissa valvoville viranomaisille, alueella toimiville yrityksille ja asukkaille sekä pelastusviranomaisille. Ympäristöluvassa voi olla määritettynä osittain myös viestinnän kohderyhmät ja keinot. Onnettomuus- ja kriisitilanteita varten yrityksen on hyvä laatia erillinen toimintaohje sekä sisäiseen että ulkoiseen viestintään. Toimintaohjeessa on hyvä olla määritelty vastuuhenkilöt varahenkilöineen sekä viestinnän keinot ja kanavat.

2.1.11. Yrityksen ympäristöasiat ovat nimetyn henkilön vastuulla.

Pienessä yrityksessä yrityksen ympäristöasioiden hallinta voi olla yhden riittävän pätevyyden omaavan henkilön vastuulla. Tarpeen ja toiminnan vaatiessa ympäristöasioiden organisaatio voi olla suurempi, jossa vastuuta on jaettu useammille henkilöille. On kuitenkin muistettava, että ympäristötyö ei ole ainoastaan nimettyjen henkilöiden vastuulla vaan ympäristönäkökulma on otettava koko yrityksen toiminnan ohjenuoraksi.

2.2. Henkilöstö

2.2.1. Henkilöstö on opastettu toimimaan materiaalitehokkaasti ja jätteen syntyä vähentävästi.

Materiaalitehokkuudella tarkoitetaan sitä, että vähemmästä tuotetaan enemmän ympäristöä säästäen. Materiaalitehokkuuden tavoitteena on siis käyttää toiminnassa mahdollisimman vähän raaka-aineita ja energiaa ja samalla vähentää tuotteen tai palvelun haitallisia ympäristövaikutuksia koko sen elinkaaren aikana. Tuotannossa työskentelevä henkilöstö on avainasemassa materiaalitehokkuuden parantamisessa, koska heillä on yrityksessä usein paras tietämys siitä, missä tuotannon osissa on eniten parantamisen varaa. Kun henkilöstöä on opastettu materiaalitehokkuuden huomioimiseen, ideoita sen käytännön toteuttamiseksi syntyy helpommin.

2.2.2. Henkilöstö osallistuu ympäristönäkökohtien sekä niiden vaikutusten ja riskien arviointiin ja ympäristöasioiden kehittämiseen.

Henkilöstöä kannattaa sitouttaa ympäristöasioihin jo työhönopastuksessa ja perehdytyksessä. Työvaiheista, jotka sisältävät merkittäviä ympäristöriskejä, on tarkoituksenmukaista laatia kirjalliset ohjeet, jotka käydään läpi työntekijöiden kanssa. Ympäristöriskien arviointi on hyvä ottaa koko henkilöstön kehitysprojektiksi siten, että työntekijät osallistuvat oman vastuualueensa tai työympäristönsä riskien hallintaan. Mahdolliset läheltä-piti-tilanteet ja vahinkotilanteet tulee käydä yksityiskohtaisesti läpi henkilöstön kanssa ja kirjalliset ohjeet uusien toimintatapojen omaksumiseksi ja vastaavanlaisten tilanteiden ehkäisemiseksi on päivitettävä samassa yhteydessä.

2.2.3. Onnettomuustilanteiden toimintaohjeet on sisällytetty henkilöstön perehdytykseen ja työnopastukseen.

Pelastuslain mukaan yrityksellä on velvollisuus laatia pelastussuunnitelma rakennukseen tai muuhun omistamaansa kohteeseen, joka on pelastustoiminnan kannalta erityisen vaativa tai jossa mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat. Pelastussuunnitelman tarkoituksena on avustaa yrityksen henkilöstöä tulipalojen ja muiden yritystä uhkaavien onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä. Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä, rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä, työntekijöille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niissä toimimiseksi sekä mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä. Lisätietoa suunnitelman laatimisesta saa Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön verkkosivuilta.

2.2.4. Yrityksen ympäristöpolitiikka, ympäristönäkökohdat ja ympäristöriskien hallinta on sisällytetty henkilöstön perehdytykseen ja työnopastukseen.

Ympäristöpolitiikka

Yrityksen ympäristöpolitiikka kertoo, mitä yritys haluaa ympäristöhallinnallaan saavuttaa. Yrityksen ympäristöpolitiikka on hyvä sisällyttää yrityksen strategiaan ja ympäristöstrategiaa voidaan toteuttaa luomalla työpaikalle hyviä ympäristöasioihin liittyviä käytäntöjä.

Ympäristönäkökohta

Ympäristönäkökohta tarkoittaa yrityksen tai organisaation toimintojen, tuotteiden tai palveluiden osaa, joka on vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ympäristönäkökohta voi olla esimerkiksi sähkön, lämmön ja veden kulutusta, maa-aineksen käyttöä, raaka- ja apuaineiden kulutusta, ilmapäästöjä, jätevesiä, jätteitä, kemikaalivuotoja, melua ja hajua.

Ympäristöriskit

Ympäristöriskeillä tarkoitetaan ihmisen terveyteen, elin- ja työympäristöön sekä muihin eliöihin ja fyysiseen ympäristöön kohdistuvia riskejä.

2.2.5. Henkilöstö pidetään ajan tasalla toimintaan vaikuttavista ympäristölainsäädännön muutoksista.

Ympäristölainsäädännön muutoksista saa ajantasaista lisätietoa esimerkiksi ympäristöministeriön sivuilta.

Yrityksen oman ympäristöluvan muutokset on syytä käydä yksityiskohtaisemmin läpi henkilöstön kanssa ja varmistaa, että henkilöstö ymmärtää ympäristöluvan ehdot ja niiden noudattamisen merkityksen.

2.2.6. Henkilöstö on ohjeistettu koneiden, laitteiden ja tilojen energiatehokkaaseen käyttöön.

Energiatehokkuuden optimoinnin tueksi yrityksen on hyvä laatia energiasuunnitelma. Energiasuunnitelmassa käydään läpi yrityksen nykytila ja kehityskohteet kiinteistön ja sähkölaitteiden energiatehokkuuden osalta. Suunnitelman laatimiseen voidaan soveltuvin osin ottaa mukaan koko henkilökunta, ja valmista suunnitelmaa voidaan käyttää henkilöstön koulutusmateriaalina. Valtion kestävä kehitys yhtiön, Motivan, verkkosivuilta löytyy esimerkki energiasuunnitelman tekemiseksi.

2.2.7. Henkilöstö tuntee omaan työhönsä liittyvät merkittävät ympäristövaikutukset ja ymmärtää, mitä seurauksia määräysten vastaisella toiminnalla voi olla.

Yrityksen ympäristöluvan pääkohdat ehdoista ja määräyksistä on hyvä käydä läpi vähintään sellaisten työntekijöiden kanssa, joiden toiminnalla työssä voi olla vaikutuksia prosessiin ja ympäristöön.

Pääkohdat ympäristöluvan muutoksista on hyvä käydä yksityiskohtaisemmin läpi henkilöstön kanssa ja varmistaa että henkilöstö ymmärtää ympäristöluvan ehdot ja niiden noudattamisen merkityksen.

2.2.8. Vaaraa tai haittaa aiheuttavien aineiden käyttö on sisällytetty säännölliseen riskinarviointiin ja niiden käyttö on huomioitu työohjeissa.

Työnantaja on velvollinen suojelemaan työntekijöitä kemiallisten altisteiden aiheuttamilta vaaroilta. Käyttöturvallisuustiedote on kemikaalilainsäädännön ympäristölle vaarallisen kemikaalin markkinoille tuojalta edellyttämä yksityiskohtainen selvitys kemikaalin ominaisuuksista. Käyttöturvallisuustiedotteen pitää olla onnettomuuksien varalta nopeasti saatavilla, sillä siitä löytyy ohjeita kemikaalin ominaisuuksien lisäksi onnettomuudessa tarvittaviin, ensihoitoon yms. liittyviin toimenpiteisiin. Myös työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee saada käyttöturvallisuustiedotteet nähtäväksi. Niitä on hyvä säilyttää työpaikalla kemikaalien välittömässä läheisyydessä ja/tai kootusti henkilöstön tuntemassa paikassa vähintään paperisessa muodossa. Käyttöturvallisuustiedotteet on nykyään myös mahdollista saada erillisillä palveluilla sähköiseen muotoon tai mobiililaitteeseen QR-koodin avulla.

2.2.9. Yrityksessä on ilmoituskäytäntö poikkeus- ja läheltä piti -tilanteista.

Poikkeustilanteissa toimimista arvioidaan ja testataan säännöllisesti. Poikkeamien juurisyys ja toimenpiteet samanlaisen poikkeaman ennaltaehkäisemiseksi käydään läpi henkilöstön kanssa.

Vikojen ja puutteellisuuksien havaitseminen ja niistä ilmoittaminen on sekä työnantajan että työntekijän velvoite. Työturvallisuuslain mukaan työnantajalla on yleinen huolehtimisvelvoite, jonka mukaan työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta haittatekijät poistetaan tai ne korvataan vähemmän haitallisilla.

Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi työpaikalla tulisi olla selkeä ja järjestelmällinen käytäntö läheltä piti- ja poikkeustilanteiden kirjaamiseksi ja läpikäymiseksi. Käytännön avulla työnantaja voi tehdä korjaavat toimenpiteet ja ennaltaehkäistä vastaavien tilanteiden syntymisen. Mikäli yrityksen toimiala on kriittinen ympäristövahinkojen tai työturvallisuuden kannalta, kannattaa poikkeustilanteissa toimimista harjoitella esimerkiksi työterveyden tai pelastuslaitoksen johtamilla harjoituksilla. Työsuojeluhallinnon verkkosivuilla on lisätietoa onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisystä.

2.2.10. Henkilöstö on tietoinen energiankulutuksen määrästä ja kustannuksista.

Energiankulutuksen seuranta

Energiayhtiöt tarjoavat ajantasaisesti yrityksen kokonaisenergiankulutuksen seurantaasiakkaalleen. Työnantajan on hyvä informoida koko henkilöstöä yrityksen kokonaisenergiankulutuksesta ja kustannuksista.

Energiaselvitykset ja -katselmukset

Tarkempaa tietoa yksittäisten laitteiden, prosessien tai tilojen energiankulutuksesta voidaan saada erillisillä selvityksillä tai energiakatselmuksilla. Prosessien digitalisoinnin avulla saadaan parannettua energiakulutuksen raportointia ja kulutuksen seuranta. Henkilöstö on hyvä kouluttaa energiankulutuksen kannalta kriittisten laitteiden, prosessien ja tilojen energiaa säästävään käyttöön.

Lisätietoa kattavista energiakatselmuksista saa esimerkiksi valtion kestävän kehityksen yhtiön, Motivan, verkkosivuilta.

2.2.11. CO₂-päästöjä on pyritty vähentämään.

Etätyö

Yritys voi parantaa etätyömahdollisuuksia tarjoamalla käyttöön etätyöhön sopivat työvälineet ja ohjelmistot. Työnantajan on hyvä varmistaa, että esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmät, verkko-levyt ja videopalaverimahdollisuudet ovat etätyöntekijän käytettävissä. Pidempää etätyömahdollisuutta varten on hyvä tehdä etätyösopimus. Lisäksi on hyvä tiedostaa ja läpikäydä etätyön hyödyt ja haitat sekä pyrkiä ehkäisemään haitat. Haittoja voivat olla esimerkiksi työn ja vapaa-ajan rajojen hämärtyminen tai työturvallisuuskohdat.

Kimppakyydit ja julkisen liikenteen käytön tukeminen

Kimppakyytejä voi edistää mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi liukuvalla työajalla tai järjestelmällä kimppakyytiläisiä samaan työvuoroon. Työnantaja voi myös tukea julkisen liikenteen käyttöä tarjoamalla henkilöstölle työmatkaseteliä tai työmatkaetua.

2.3. Yhteistyökumppanit

2.3.1. Alihankkijoiden ja urakoitsijoiden ympäristöriskit on kartoitettu ja hallinnassa.

Yrityksen ympäristöriskien arvioinnissa on otettava huomioon myös aliurakoitsijat ja heidän työnsä aiheuttamat vaarat yrityksen tontilla tai yrityksen vastuulle kuuluvien laitteistojen vaikutusalueella. Ensisijainen vastuu ympäristövahingon sattuessa on aina vahingon aiheuttajalla ja aiheuttajan on korvattava ympäristövahinko täysimääräisesti. Ympäristövahinkolain mukainen korvausvelvollisuus koskee henkilö- ja esinevahinkojen lisäksi myös kustannuksia, jotka aiheutuvat ympäristövahinkojen torjumisesta ja pilaantuneen ympäristön kunnostamisesta ennalleen. Yritykset voivat kattaa ympäristövastuunsa tietyin edellytyksin vakuutuksilla. Aliurakoitsijoiden urakkaan liittyvät ympäristöriskit ja niiden ehkäisemisen keinot on hyvä käydä läpi perehdytyksessä, urakkaneuvotteluissa sekä työmaan viikkopalaverissa ja työvaiheen riskinarvioinneissa.

2.3.2. Urakoitsijoilta ja alihankkijoilta edellytetään ympäristöosaamista.

Ympäristöosaaminen on osa kannattavaa yritystoimintaa. Ympäristötietoisien liiketoiminnan avulla hallitaan energia- ja materiaalikustannuksia sekä ympäristövahinkojen riskejä. Pienillä ja keskisuurilla yrityksillä ei usein ole mahdollisuutta toteuttaa virallista laatu- tai ympäristöjärjestelmää tai palkata alan ammattilaista tai konsulttiyritystä, mutta perustieto oman alan keskeisistä ympäristövaikutuksista ja -riskeistä auttaa suuntaamaan kehittämistyön järkeviin kohteisiin. Yritys voi kehittää henkilöstönsä perustietoa ja syvempää osaamista koulutusten, verkkopalvelujen tai itseopiskelumateriaalien avulla. Lisätietoa ympäristöosaamisen kehittämisestä löytyy esimerkiksi Suomen ympäristöopiston verkkosivuilta.

2.3.3. Urakoitsijat ja alihankkijat perehdytetään yrityksen ympäristö- ja turvallisuusasioihin.

Ennen urakan aloittamista urakoitsijat ja alihankkijat on perehdytettävä työpaikan työ- ja ympäristöturvallisuuspolitiikkaan joko luennoilla, kirjallisella materiaalilla tai digitaalisin menetelmin. Perehdytykseen teollisuuslaitoksilla kannattaa sisällyttää myös käytännön kierros ja harjoitusosiot kentällä, laitoksen sisällä tai laitteilla. Osaaminen varmistetaan tarkistuslistoin tai lomakkein, jonka jokainen työntekijä allekirjoittaa käytyään perehdytyksen kohdat läpi.

Digitaalinen perehdytys

Digitaalinen perehdytys on nykyaikainen menetelmä, jonka avulla saadaan kattava ja yhtenäinen perehdytys kaikille työntekijäryhmille. Se on erityisen hyödyllinen suuren turvallisuusriskin teollisuuslaitoksissa. Digitaalisessa perehdytyksessä on mahdollisuus yhdistää kuvia, videoita, tarkistuslistoja ja luentomateriaalia ja aineisto on käytettävissä myöhemminkin koko työjakson ajan. Digitaalinen menetelmä mahdollistaa esimerkiksi mobiililaitteiden käytön, joita on helppo käyttää kentällä laite- tai prosessikohtaisesti. Myös perehdytyksen uusinta on helppo järjestää tarvittaessa tai suunnitelluin väliajoin.

2.3.4. Asiakkaat ja muut sidosryhmät otetaan mukaan ympäristöasioiden kehittämiseen tai niistä keskusteluun.

Yritysten ympäristönsuojelua ohjaavat yhä enemmän yritysten sidosryhmien vaatimukset ja odotukset. Sidosryhmillä voi olla hyvinkin erilaisia näkemyksiä ympäristöasioiden suhteen. Asiakkaat, henkilökunta, viranomaiset, yhteistyökumppanit, kilpailijat ja alueen asukkaat ovat esimerkkejä sidosryhmistä, joiden näkemykset kannattaa ottaa huomioon ympäristöasioiden kehittämisessä.

2.3.5. Ympäristöasioiden hoitamisesta tiedotetaan avoimesti kaikille sidosryhmille.

Asiakkaat ja muut sidosryhmät ovat yhä etenevässä määrin kiinnostuneita yritysten ympäristö vastuusta, ja siitä on sen vuoksi hyvä viestiä esimerkiksi yrityksen kotisivuilla. Mikäli yritykselle on

myönnetty toimintaansa ympäristölupa, on hyvä esittää ympäristöluvan rajat ja toiminnan vastuuvuus rajoihin viranomaisraportoinnin lisäksi myös julkisesti. Myös tilapäisistä ympäristöön mahdollisesti vaikuttavista toimenpiteistä on hyvä tiedottaa etukäteen kotisivuilla tai sosiaalisessa mediassa virallisen tiedottamisen lisäksi.

2.4. Prosessit

2.4.1. Yrityksessä on tehty energiatehokkuusselvityksiä

Energiatehokkuusselvityksen avulla saadaan selville kiinteistön tai prosessien suorien energiansäästökohteita. Säästöihin voidaan usein päästä jo laitteistojen ja kiinteistön optimaalisella käytöllä, mutta selvityksen avulla voidaan kartoittaa ja suunnitella myös energiansäästöön tähtääviä investointikohteita ja analysoida niiden kannattavuuslaskelmia, kartoittaa mahdollisuuksia uusiutuvien energialähteiden käyttöön ja vaikutuksia CO₂-päästöihin.

2.4.2. Kaikessa toiminnassa huomioidaan kierrätysmateriaalien hyötykäyttömahdollisuudet.

Kierrättämisen mahdollisuudet teollisessa valmistuksessa ovat lähes rajattomat. On kuitenkin huomioitava kierrätyksen ja kierrätettävien materiaalien käytön haasteet, jotka voivat rajoittaa kierrättämisen kannattavuutta ja ekologisuutta. Yrityksen kannattaa esimerkiksi hyödyntää toimituksissa tulleita vanhoja pakkauksia. Mikäli hankitaan uusia pakkauksia, on hyvä suosia ensisijaisesti kierrätettyjä pakkauksia tai kierrätysmateriaalista tehtyjä pakkauksia, mikäli niiden laatu on käyttötarkoitukseen riittävä ja sopiva.

Prosesseissa kannattaa käyttää mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja raaka-aineina, lisäaineina tai apuaineina huomioiden samalla kierrätettävän materiaalin laadunvaihtelun ja vaihtelun merkitys yrityksen oman tuotannon tai toiminnan laadulle. Prosessin sivuvirtojen hyödyntämisessä tulee ottaa huomioon sivuvirtamateriaalien puhdistamiseen käytetty energia ja muu ympäristökuormitus ja sen perusteella harkittava onko sivuvirtoja järkevämpää tuotteistaa vai luokitella jätteeksi.

2.4.3. Materiaalihankinnoille on määritelty ympäristökriteerit ja aineille, jotka ovat jätteinä erityisen haitallisia, on etsitty ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja.

Ympäristökriteerit on hyvä sisällyttää hankintaprosessiin. Valtion kestävän kehityksen yhtiön, Motivan, sivuilta löytyy Motivan suosittamat julkisten hankintojen ympäristökriteerit. Niitä voidaan hyödyntää tarjouspyynnöissä vähimmäisvaatimuksina tai kokonaistaloudellisuuden vertailuperusteina.

2.4.4. Yrityksen energian ja veden kulutusta seurataan säännöllisesti ja poikkeamiin puututaan.

Digitaalisin mittausmenetelmin saadaan energian ja veden kulutuksesta ajantasaista tietoa. Tiedonkeruujärjestelmillä data voidaan jalostaa helposti havainnoitavaan muotoon ja muutoksiin voidaan reagoida nopeasti. Muutokset voivat indikoida prosessin häiriötä, esimerkiksi putken halkeamista tai laitteiden rikkoontumista, jolloin on tärkeää päästä nopeasti käsiksi häiriötilanteeseen ja sen korjaamiseen.

Kun kulutuksia seurataan, voidaan siitä kertyneen datan avulla arvioida muiden energia- tai prosessivaihtoehtojen kannattavuutta.

2.4.5. Veden säästämiseksi on tehty toimenpiteitä.

Prosesseja voidaan suunnitella ja uudistaa vettä säästävimmiksi. Prosessiveden kierrätyksen etuja ovat esimerkiksi pumppaamisen energiakustannusten väheneminen. Mikäli prosessivesiä voidaan puhdistaa ja edelleen kierrättää, saadaan raakaveden käyttöä pienennettyä ja usein myös prosessien raaka-aineita saadaan hyödynnettyä uudelleen prosessissa ottamalla niitä talteen kierrätysvesistä. Käyttämällä prosessissa tehokkaita sekoitusmenetelmiä voidaan veden määrää sekoittumisen väliaineena pienentää ja vedenkulutusta prosessissa vähentää.

2.4.6. Materiaalitehokkuus on huomioitu tuotekehityksessä ja valmistuksessa.

Materiaalitehokkuus on tuotteiden ja palveluiden tuottamista vähemmillä materiaalipanoksilla, jätteen ja energian määrän vähentämistä ja materiaalin kierrätystä tuotannon eri vaiheissa. Materiaalitehokkuus edistää yrityksen kilpailukykyä parantamalla tuottavuutta ja alentamalla tuotantokustannuksia. Se edesauttaa myös luonnonvarojen riittämistä pidemmälle tulevaisuuteen. Käytännön yritystason tehostamistoimet ja esimerkiksi uuden, materiaalia säästävän teknologian käyttöönotto vähentävät tehokkaasti yrityksen ympäristökuormitusta.

2.4.7. Kaikki kierrätyskelpoiset jätemateriaalit lajitellaan erikseen. Lajittelu ja jätteiden keräys on helppoa ja tehokasta.

Jätehuoltokustannuksia voidaan parhaiten hillitä ehkäisemällä jätteen syntyä. Tehostamalla lajittelua ja kierrätystä sekä lisäämällä jätteiden hyöty- ja uudelleenkäyttöä voidaan myös tehokkaasti karsia jätehuollon kustannuksia. Jätteen loppusijoittaminen kaatopaikalle on yleensä kaikkein kallein vaihtoehto niin taloudellisesti kuin ympäristönsuojelullisestikin. Jätteiden lajittelu on siten aina kannattavaa. Kun jätteet lajitellaan oikeisiin astioihinsa, niitä voidaan hyödyntää esimerkiksi teollisuuden raaka-aineena tai jätevoimaloissa sähkön ja kaukolämmön tuotannossa. Biojätteestä voidaan kompostoida multaa. Yrityksen kotikunnasta ja oman alueen jätehuoltoyhtiöistä saa jäteneuvontaa muun muassa jätteiden lajittelusta.

2.4.8. Yritys on selvillä jätehuollon kustannusvaikutuksista.

Jätehuollosta muodostuviin kokonaiskustannuksiin sisältyvät muun muassa jäteastioiden hankinta, tyhjennys ja kuljetus, eri jätejakeiden lajittelu ja käsittely, jätehuoltotilojen rakentaminen, jätevero, kunnan jätemaksu sekä jätehuoltoketjun tehtävissä toimivien ihmisten palkkakustannukset. Yrityksen kotikunnasta ja oman alueen jätehuoltoyhtiöistä saa jäteneuvontaa myös jätteen käsittelyn kustannuksista.

2.4.9. Kuljetukset ja materiaalien pakkaukset ovat optimaalisia ja niiden valinnassa on huomioitu ympäristökriteereitä.

Tavarantoiminnan oikealla pakkaamisella voidaan vähentää kuljetusvahinkoja ja niiden sivuvaikutuksia kuten tuotannonmenetystä ja siten parantaa tuottavuutta. Pakkauksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon kuljetettava tuote, kuljetusrasitukset, varastointi ja ympäristötekijät. Hyvin suunnitellut, kierrätettävät pakkaukset ja pakkausmateriaalit säästävät ympäristöä, suojaavat tuotetta. Hyvä pakkaus tarjoaa myös relevanttia tietoa tuotteesta ja sen käytöstä, mahdollistaa kustannustehokkaan logistiikan, edistää tuotteen myyntiä ja helpottaa tuotteen käsittelyä. Kuljetusten suunnittelussa olennaista on valita ja toteuttaa kuljetus kulloisenkin kuljetustarpeen mukaisesti. Kuljetusmuodon valintaan vaikuttavat luonnollisesti olemassa olevat kuljetuspalvelut ja niiden ominaisuudet, kuten palveluiden tarjonta ja palvelukyky, kuljetuskustannukset, reitit, kuljetusaika ja luotettavuus sekä palvelujen lisäominaisuudet ja rajoitukset.

2.4.10. Tavaroiden ostamisen ja myymisen vaihtoehtona on kartoitettu mahdollisuuksia vuokrata tuotteita tai myydä palveluja.

Leasingpalvelut

Leasingilla tarkoitetaan irtaimen käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokrausta. Tyypillisesti leasingpalvelussa on kyse järjestelystä, jossa osapuolina ovat esineen myyjä, rahoitusyhtiö vuokralle antajana ja yritys vuokralle ottajana. Leasing nopeuttaa rahoituspäätösten tekoa ja siten hankinnan hyödyt aikaistuvat. Sen etuna sekä sen tarjoajalle, että käyttäjälle on, että rahoituksen lisäksi saatavana ja tarjottavana on muitakin lisäpalveluja, kuten vakuutukset, huollot ja koko elinkaarenhallinta. Leasing sopii erilaisiin muutostilanteisiin, helpottaa käyttöomaisuuden hallintaa, ylläpittoa ja siitä luopumista. Laitteen käyttöarvo voidaan päivittää helposti esimerkiksi vaihtamalla laite uuteen. Leasing sopimuksessa voidaan myös sopia yrityksen oikeudesta lunastaa kone tai laite tiettyyn hintaan sopimuskauden päättyessä.

Leasingin avulla voidaan monipuolistaa yrityksen rahoitusrakennetta ja keventää tasetta; irtaimiston kulut jakaantuvat käyttäjälle ja suurilta kertainvestoinneilta vältytään. Leasingvuokrat ovat myös kuluja, jotka yritys voi vähentää verotuksessa.

2.4.11. Päästöjen vähentämisessä on käytössä riittävä tekniikka.

Päästöjä on vähennetty esim. vaihtamalla prosessiaineita, polttoaineita, säätämällä prosessia tai lisäämällä automatiikkaa, äänieristeitä, äänenvaimentimia.

BAT

Teollisuuden ja maatalouden ympäristöhaittoja voidaan vähentää merkittävästi käyttämällä uutta ja entistä kehittyneempää tekniikkaa. Käytännössä se tarkoittaa materiaali- ja raaka-ainevirtojen parempaa hallintaa, energian tehokkaampaa käyttöä ja pienempiä päästöjä. Paras käyttökelpoinen tekniikka BAT (Best Available Technique) on määritelty ympäristönsuojelulaissa ja sillä tarkoitetaan mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito-, käyttö- sekä lopettamistapoja. Niiden avulla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai vähentää sitä.

Lisätietoa parhaista käyttökelpoisista tekniikoista löytyy ymparisto.fi -verkkosivuilta.

2.4.12. Tuotteiden suunnittelussa ja tuottamisessa huomioidaan ympäristövaikutukset kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Elinkaariajattelu ja -arviointi

Kaikilla tuotteilla ja palveluilla on oma elinkaarensa. Elinkaariajattelulla tarkoitetaan tuotteen ympäristövaikutusten tarkastelua ja huomiointia koko tuotteen olemassaolon ajalta. Tuotteen elinkaari alkaa raaka-aineiden hankinnasta ja päättyy kierrätykseen tai loppusijoitukseen. Elinkaariarvioinnin (LCA, Life Cycle Assessment) avulla voidaan arvioida tuotteiden, prosessien tai palveluiden vaikutuksia ympäristöön.

Elinkaariarviointia voidaan käyttää esimerkiksi ympäristömerkkien myöntämisessä, mutta sitä käytetään myös erilaisten järjestelmien ja tuotantovaiheiden vertailuun. Arviointia voidaan hyödyntää myös tuotteiden markkinoinnissa. Yksityiskohtainen elinkaariarviointi on usein kohtalaisen työläs prosessi, mutta menetelmää voidaan kuitenkin käyttää kevennettynä arvioinnin tavoitteista riippuen. Yksinkertaistetussa elinkaariarvioinnissa keskitytään kaikkein keskeisimpiin elinkaaren vaiheisiin tai ympäristönäkökohtiin, esimerkiksi elinkaaren aikaisten hiilidioksidipäästöjen arviointiin.

2.4.13. Vaarallisille aineille tehdään aina vastaanottotarkastus.

Vastaanotettavien aineiden asiakirjat, pakkaukset, määrä ja sisältö tarkastetaan vastaanotettaessa ja niitä koskevat asiakirjat arkistoidaan.

Kemikaalien käsittely, varastointi ja kuljetus tulee lain mukaan toteuttaa siten, ettei kemikaaleista aiheudu haittaa ympäristölle tai ihmisille. Käyttäjän tulee olla tietoinen käyttämiensä kemikaalien käyttötarkoituksesta, määrästä ja vaaraominaisuuksista. Kemikaalin käyttöturvallisuustiedote on oltava käyttäjän saatavilla. Pk-yritysten kemikaalivalvonnasta vastaavat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, pelastusviranomaiset ja kunnan kemikaalivalvontaviranomainen.

- 2.4.14. Vaaraa aiheuttavia aineita kuljetetaan omassa toiminnassa ja yrityksellä on siihen tarvittavat viranomaisluvut ja vaatimusten mukainen kuljetuskalusto.

Vaarallisten aineiden kuljetussäiliöiden ja -pakkauksien on täytettävä VAK-säädösten ja määräysten kemikaalikohtaiset tekniset vaatimukset, jotta niiden sisältö ei onnettomuustilanteessakaan aiheuta vaaraa ihmisille tai ympäristölle. Tukes valvoo kuljetettavien pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuutta. Vaarallisten aineiden kuljetusta koskevat säädökset ja määräykset löytyvät Trafín VAK-sivuilta.

- 2.4.15. Vaarallisille jätteille on omat, asianmukaisesti merkityt säilytysastiat ja -paikat ja on varmistettu, että vaarallisia jätteitä ei joudu tavanomaisen jätteen joukkoon.

Vaarallisilla jätteillä tarkoitetaan jätteitä, jotka voivat aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Vaarallisia jätteitä ovat mm. paristot, akut, maalit ja liimat, loisteputket ja energiansäästölamput, torjunta-aineet, lääkkeet, sähkö- ja elektroniikkaromut sekä kestopuu. Jätelain mukaan vaaralliset jätteet on aina erotettava muusta jätteestä, ja niitä tulee säilyttää erillään suljetussa tilassa.

- 2.4.16. Vaarallisista jätteistä pidetään kirjanpitoa ja lähetettävistä jätteistä tehdään ja arkistoidaan siirtoasiakirjat.

Vaarallisista jätteistä on pidettävä kirjanpitoa, josta käy ilmi jätteen laji sekä sen laatu ja määrä. Lisäksi kirjanpidossa tulee eritellä jätteen alkuperä ja paikka, mihin jäte on toimitettu. Vaaralliset jätteet saa luovuttaa vain taholle, jolla on voimassa oleva lupa niiden kuljettamiseen. Vaihtoehtoisesti ne voi viedä vaarallisen jätteen vastaanottopisteeseen vähintään kerran vuodessa. Kun vaarallinen jäte luovutetaan kuljetusyhtiölle, tulee siirrosta saada ns. siirtoasiakirja, jonka avulla vastuu jätteestä luovutetaan vastaanottajalle.

- 2.4.17. Kiinteistöjen ja laitteiden kunnossapito on organisoitu asianmukaisesti.

Kunnossapito

Kunnossapito on koneiden tai laitteiden toimintakunnon ylläpitämistä. Kunnossapito ei ole ainoastaan korjaamista tai huoltoa, vaan se on ajattelutavaltaan koko elinkaaren mittaista huolenpitoa, joka pitää sisällään esimerkiksi vikadiagnostiikkaa, materiaalien ja laitteiden edelleen kehittämistä sekä ennakkohuoltoa. Kunnossapitoon kuuluu oleelliselta osalta kunnossapitosuunnitelmat ja kuntoselvitykset. Ennakoiva kunnossapito on osa yrityksen riskienhallintaa, jonka avulla voidaan ehkäistä mittaviakin vahinkoja laitteiden ja kiinteistöjen elinkaaren pidentämisen lisäksi.

Kunnossapidon organisointimallit

Pienimuotoinen oman toimen ohella tapahtuva kunnossapito on tavanomaista pienissä yrityksissä, kun yrityksen kunnossapitotarve ei kata kokoaikaisen kunnossapitohenkilön työaika. Tämän tyyppinen kunnossapitomalli soveltuu hyvin myös ison yhteisön itsenäisille, yksinkertaisilla laitteilla operoiville yksiköille. Erilaisiin yrityksiin ja organisaatioihin koosta ja tuotanto/toimintatavasta ja sijaintipaikasta riippuen on kunnossapidon organisoinnissa käytettävissä erilaisia periaatemalleja, kuten keskitetty tai hajautettu kunnossapito. Kunnossapito voidaan pitää omana tuotosyksikkönään tai se voidaan organisoida ostopalveluna. Yrityksessä voidaan käyttää myös kaikkia edellä mainittuja kunnossapidon organisointimalleja. Keskeisinä lähtökohtina kunnossapidon organisoitumismuodolle ovat yrityksen koko, tuotantotapa, valittu kunnossapitostrategia, yrityksen sijaintipaikka sekä ulkopuolisten palvelujen saatavuus.

2.5. Kiinteistö

2.5.1. Ilmastoinnin säätö ja ajoitus ovat kunnossa ja ilmanvaihtojärjestelmää huolletaan säännöllisesti.

Rakennuksen elinkaari

Ilmanvaihtojärjestelmän oikea käyttö ja huolto ovat osa kiinteistön ennaltaehkäisevää huoltoa, jolla on suuri merkitys rakennusten elinkaarikustannuksia laskettaessa. Rakenteiden hyvää kuntoa ylläpidetään sopivalla alipainetasolla, joka poistaa kosteuden rakennuksesta tehokkaasti. Yhdenkin venttiilin säätöjen muuttaminen vaikuttaa koko ilmanvaihtojärjestelmän tasapainoon, minkä takia säätö täytyy suorittaa tai tarkastaa riittävän usein.

Työviihtyvyys ja terveys

Työnantaja vastaa siitä, että työympäristöstä ei aiheudu vaaraa työntekijöiden terveydelle. Työnantajan pitää esimerkiksi huolehtia, että kiinteistön ilmanvaihtoa huolletaan säännöllisesti ja ilmanvaihdon toimivuudessa tai sisäilman terveellisyydessä mahdollisesti havaitut häiriöt poistetaan.

Ilmastoinnilla ja ilmanvaihdolla on myös suuri rooli työntekijöiden viihtyvyyden, terveyden ja työtehokkuuden kannalta. Lämpötilan ja hyvän sisäilman lisäksi viihtyvyyden kannalta olennaista on laitteiston aiheuttaman melun tai vedon eliminointi työskentelytiloista.

2.5.2. Työ- ja varastotilat ovat rakenteiltaan ja materiaaleiltaan asianmukaiset ja siistit ja varustettu asianmukaisilla ilmaisimilla ja varoittimilla.

Työpaikalla tulee olla turvalliset ja terveelliset rakenteet ja materiaalit. Työtiloissa tulee myös olla tehtävään työhön sopiva valaistus ja lämpötila. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia järjestyksestä ja oikein mitoitetusta siivouksesta kaikissa työpaikan tiloissa. Hyvä järjestys työpaikalla ehkäisee vaaratilanteita ja mahdollistaa kunnollisen siivouksen. Kulkuväylien pitää olla avoimia ja tavaroiden niille osoitetuilla paikoilla.

2.5.3. Rakennusten rakennusmateriaalien laatu on selvitetty ja mahdollisesti haitallisiin materiaaleihin reagoitu asianmukaisesti.

Asbesti

Asbesti on pölynä vaarallista, mutta rakennusmateriaaliin sidottuna asbesti ei aiheuta vaaraa terveydelle.

Asbestipitoisia rakennusmateriaaleja purettaessa ja työstettäessä asbestikuituja vapautuu ilmaan, josta ne hengityksen mukana saattavat joutua keuhkoihin. Asbestikuitujen pääsy keuhkoihin purkutöissä tulee estää mahdollisimman hyvin. Asbestipurkutyö edellyttää sen vuoksi lupaa työsuojeluviranomaiselta. Viranomaisen ylläpitää asbestipurkutyöluparekisteriä.

PCB

PCB-yhdisteitä on aiemmin käytetty lämmönsiirtonesteinä ja sähköeristeenä, mutta niiden käyttö Suomessa on nykyään kielletty. PCB-yhdisteiden analyysi voi olla tarpeen silloin, kun tehdään vanhojen rakennusten saneeraustöitä, koska kondensaattorien, muuntajien ja lämmönsiirtojärjestelmien lisäksi sitä on käytetty mm. ruosteensuojamaaleissa, saumausaineissa (saumausmassa), lakoissa, liimoissa ja palonsuojatuotteissa. Lisätietoa PCB:stä löytyy työterveyslaitoksen verkkosivuilta.

Formaldehydi

Sisäilmaselvityksissä ilman formaldehydipitoisuus kertoo yleensä, onko kohteessa lastulevyrakenteita ja vapautuuko niistä formaldehydiä. Sisäilman formaldehydipitoisuuden vuosikeskiarvo ei saa ylittää $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ja lyhyen ajan keskiarvopitoisuus 30 minuutin mittauksen aikana ei saa ylittää $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Lisätietoa formaldehydistä ja sen mittauksista löytyy työterveyslaitoksen verkkosivuilta.

2.5.4. Yrityksessä on tiedossa, millaista toimintaa tontilla on ollut aiemmin ja aiemman toiminnan mahdollisiin haittavaikutuksiin on reagoitu asianmukaisesti.

Pilaantunut alue on alue, jolla on ihmisen toiminnan seurauksena haitallisia aineita siinä määrin, että niistä aiheutuu haittaa tai merkittävä riski ympäristölle tai terveydelle, viihtyisyyden vähentymistä tai muuta niihin verrattavissa olevaa haittaa. Lisätietoa pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallinnasta saa ymparisto.fi-verkkosivuilta.

2.5.5. Piha-alueelle on rakennettu hulevesijärjestelmä, joka ohjaa vedet kunnalliseen hulevesiverkoston.

Piha-alueella olevia hulevesiä ei saa johtaa jätevesiviemäriin. Hulevedet voivat lisätä moninkertaisesti viemäriverkoston virtausta ja tällöin jätevesiverkoston ylivuodon riski kasvaa. Hulevesi myös

viilentää ja laimentaa jätevettä ja sen vuoksi myös heikentää puhdistustehoa jätevedenpuhdistamolla.

Hulevesien lainsäädännöstä löytyy tietoa ymparisto.fi-verkkosivuilta. Kuntaliiton julkaisemaan Hulevesioppaaseen on koottu tietoa hulevesien määrään ja laatuun vaikuttavista tekijöistä, niiden hallinta- ja käsittelytarpeista ja menetelmistä.

2.5.6. Jäte- ja hulevesiviemärit voidaan sulkea häiriötilanteessa tai muutoin estää puhdistamattomien jätevesien joutuminen purkuvesistöön.

On tärkeää estää haitallisten ja vaarallisten aineiden pääsy viemäriverkostoon, pumppaamoille ja jätevedenpuhdistamolle. Verkosto ja pumput voivat syöpyä tai tukkeentua ja niiden toiminta vaikeutua, jonka seurauksena jätevedet saattavat tulla maaperään, vesistöön tai kiinteistöihin. Myös jätevedenpuhdistamolla biologisessa puhdistusprosessissa, missä elävä mikrobimassa vaatii toimiakseen tasaiset olosuhteet, vaaralliset aineet kuten sammutusvedet saattavat aiheuttaa koko prosessin pysähtymisen.

2.5.7. Yrityksessä on tiedossa kaikkien kiinteistöön kuuluvien maanalaisten rasvan- ja hiekanerotuskaivojen, saostuskaivojen, säiliöiden ja viemäreiden sijainti ja viemäreiden kunto tarkistetaan säännöllisesti.

Sakokaivon rakenteiden ja kunnan tarkistus tulee tehdä vähintään kymmenen vuoden välein. Vanhojen viemäreiden ja maanalaisten säiliöiden kunto tulisi tarkistaa vähintään viiden vuoden välein ja tarvittaessa useammin. Kuntotarkastuksen yhteydessä voidaan selvittää ja kartoittaa myös kiinteistöön kuuluvat tuntemattomat putkistot, kaivot ja säiliöt.

2.5.8. Vaarallisten ja myrkyllisten aineiden varastot on sijoitettu kiinteistöllä riittävästi erilleen muusta toiminnasta, lukittu asianmukaisesti ja yhteen sopimattomat aineet eristetty toisistaan käyttöturvallisuustiedotteiden mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä valmistamiensa, käsittelemiensä tai varastoimiensa vaarallisten kemiakaalien ominaisuuksista, määrästä ja niiden sijoituspaikoista. Aina kun mahdollista, on valittava käyttöön vähiten vaaraa aiheuttavat kemikaalit. Toiminnanharjoittajalla on myös velvollisuus noudattaa riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta.

Kemikaalien vaaraominaisuudet ja oikeat käsittely- ja varastointitavat selviävät parhaiten käyttöturvallisuustiedotteesta. Lisätietoa vaarallisten ja myrkyllisten aineiden varastoinnista ja varastojen sijoittelusta löytyy Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivuilta oppaista "Vaarallisten kemikaalien varastointi" ja "Pienyritysten kemikaali- ja turvallisuusriskien hallinta".

2.5.9. Vaarallisten aineiden astiat, säiliöt ja varastot sekä vastaanotto- ja lähetyspaikat merkitty selkeästi ja merkitty myös kiinteistön pohjakarttaan.

Vaarallisen kemikaalin päällyksessä pitää olla merkintä suomeksi ja ruotsiksi. Kemikaalisäiliöiden ja -putkien sisältö ja niiden ominaisuudet sekä niihin liittyvät vaarat pitää olla selvästi tunnistettavissa. Terveydelle aiheutuvat vaarat on luokiteltava EU:n CLP-asetuksen mukaisesti ja merkittävä etikettiin. Säiliöt ja putket on merkittävä asianmukaisin merkinnöin, josta selviää sisältö ja virtaus-suunta. Lisätietoa CLP-asetuksesta ja merkinnöistä saa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämästä kemikaalineuvonta.fi-sivustolta.

2.5.10. Vaarallisten aineiden käyttöpaikkojen välittömässä läheisyydessä on tarvittavat suojavälineet ja varusteet sekä vaarantorjunta- ja ensiapuvälineet.

Henkilösuojainten on täytettävä niille lainsäädännössä asetetut vaatimukset. Henkilösuojaimista lisätietoa saa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivuilta. Vaarantorjunta- ja ensiapuvälineistä on säädetty työturvallisuuslaissa.

2.5.11. Yrityksessä on räjähdysvaarallisia tiloja ja niistä on laadittu räjähdysuojausasiakirjat.

Työnantajalla on velvollisuus varmistaa työntekijöiden terveys ja turvallisuus räjähdysvaarallisissa tiloissa, ATEX-tiloissa. Työnantajan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen takaamiseksi, että työ voidaan tehdä turvallisesti räjähdysvaarallisessa tilassa. Työnantajan on myös valvottava tilaa asianmukaisesti teknisiä välineitä käyttäen. ATEX-työolosuhtesäädökset koskevat kaikkia työnantajia, joiden työntekijät voivat joutua alttiiksi räjähdysvaaralle, lukuun ottamatta räjähteiden aiheuttamaa räjähdysvaaraa. Säädösten tarkoitus on ennaltaehkäistä räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttamien vaaroja, suojella työntekijöiden turvallisuutta ja estää omaisuusvahinkoja. Lisätietoa räjähdysvaarallisista tiloista saa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivustolta.

2.5.12. Vahingontorjunta-, sammutus- ja ensiapuvälineiden paikat on merkitty selkeästi.

Vahingontorjunta-, sammutus- ja ensiapuvälineiden paikat tulee olla merkitty selkeästi asianmukaisin kyltein ja merkein kiinteistöissä ja työmailla. Pelastussuunnitelman liitteenä tulee olla pohjakartta kiinteistöistä ja laitosalueesta ja kartassa selkeästi merkityt vahingontorjunta-, sammutus- ja ensiapuvälineiden paikat. Pelastussuunnitelma on oltava henkilöstön sekä pelastusviranomaisten nähtävillä.

3. Sosiaalinen kestävyys

3.1. Johtaminen

3.1.1. Yrityksessä on määritelty arvot, joiden pohjalta liiketoimintaa harjoitetaan.

Yrityksen arvoilla tarkoitetaan periaatteita ja ohjenuoria, jotka ohjaavat yrityksen kaikkea toimintaa. Ne muodostavat ytimen, jonka ympärille yrityksen strategia, visio ja missio rakentuvat. Arvot ovat hyödyllisiä, sillä ne auttavat hahmottamaan yrityksen toimintaa kokonaisvaltaisesti ja tekemään valintoja vaikeissa tilanteissa. Yritykset nimeävät tyypillisesti 3-5 arvoa, joiden mukaan ne toimivat. Yleisiä yritysten nimeämiä arvoja ovat esimerkiksi luotettavuus, rehellisyys ja vastuullisuus.

Mitä paremmin organisaation kaikki jäsenet tuntevat sen yhteiset arvot, sitä yhtenäisemmäksi yrityskulttuuria pystytään kehittämään. Tällä on todettu olevan myös vaikutusta yritysten menestykseen. Arvot ovat tehokas keino viestiä asiakkaille ja muille sidosryhmille halutusta toimintatavasta sekä varmistaa yhtenäinen toimintatapa yrityksen sisällä.

3.1.2. Yrityksen johto on sitoutunut arvopohjaiseen ja inspiroivaan johtajuuteen sekä hyvien liiketoimintatapojen noudattamiseen.

Yrityksen johdon sitoutuminen yrityksen määrittelemiin arvoihin ja niiden näkyminen myös käytännössä on tärkein tekijä vastuullisten toimintatapojen jalkauttamisessa koko yritykseen. Kun yrityksen arvot on kirjattu strategiaan, ne ovat luonnollinen osa yrityksen jokapäiväistä toimintaa. Ilman oikein toimimista tukevaa yrityskulttuuria yritys vastuun eteen tehty työ voi osoittautua turhaksi. Vastuullinen yrityskulttuuri auttaa myös hyvän työnantajamielikuvan ja yritysbrändin rakentamisessa ja synnyttää hyötyjä, jotka voivat näkyä suoraan yrityksen liikutuloksessa.

3.1.3. Yrityksellä on käytössä eettinen toimintaohjeistus, joka ohjaa toimimaan mm. tasa-arvoisen kohtelun ja syrjimättömyyden toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Viime vuosien aikana yritysten eettisyyteen liittyvät kysymykset ovat herättäneet runsaasti keskustelua erityisesti kansainvälisten suuryritysten toiminnassa, mutta asia koskettaa yhä etenevässä määrin myös pk-yrityksiä. Kaikkien yritysten olisi hyödyllistä tunnistaa omaan toimintaympäristöönsä liittyvät etiikan kysymykset. Yritykset määrittämät arvot toimivat eettisen toiminnan yläkäsitteinä, mutta vastuullisen toiminnan elementeistä on usein tarpeen muodostaa useampi, hieman konkreettisempi ohjenuora ohjaamaan yrityksen jokapäiväistä toimintaa.

Tärkeimpinä vastuullisen toiminnan elementteinä voidaan pitää esimerkiksi työn laadusta, asiakkaiden ja työntekijöiden tyytyväisyydestä sekä tasa-arvoisesta kohtelusta huolehtimista. Yrityksen eettisen toimintaohjeistuksen suunnittelussa on tärkeää tunnistaa jo olemassa olevat, yrityksen toimintaa aidosti ohjaavat periaatteet, jotta ohjenuorat eivät jää pelkästään yrityksen imagoa kiilottaviksi korulauseiksi.

Eettisen toimintaohjeistuksen tärkein tehtävä on tarjota työntekijöille ja johdolle yhteiset pelisäännöt siitä, mikä on organisaatiossa sallittua ja mikä ei, eli kertoa, mikä on yhteinen tapa toimia. Usein säännöt laaditaan sellaisiksi, että yritys voi halutessaan laajentaa niitä koskemaan myös yhteistyökumppaneita. Yrityksen eettiset toimintaohjeet sisältävät tyypillisesti noin kymmenen periaatetta, jotka koskevat esimerkiksi ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa, ympäristöä, korruptionvastaisuutta ja tietosuojaa.

3.1.4. Yritys on sitoutunut toimialansa huomioiden oleellisiin sosiaalisen vastuun kansainvälisiin julistuksiin ja sopimuksiin.

Sosiaaliseen vastuuseen liittyviä julistuksia, sopimuksia, standardeja ja sertifikaatteja on olemassa useita kymmeniä. Suurin osa niistä on tarkoitettu monikansallisten suuryritysten toiminnan sosiaalisen vastuun kehittämiseen ja varmistamiseen, mutta osa soveltuu myös pienempien yritysten käyttöön. YK:n alainen International Trade Centre ylläpitää tietokantapalvelua vastuullisuussertifikaateista. Heidän palvelunsa on erityisen hyödyllinen pk-yrityksille, jotka haluavat kehittää vastuullisuuttaan, sillä palvelu auttaa löytämään, vertailemaan ja arvioimaan sertifikaatteja tuote- ja palvelukohtaisesti.

Pk-yrityksille soveltuvia sosiaalisen kestävyuden standardeja ja julistuksia ovat mm. SA8000-standardi, YK:n ihmisoikeuksien julistus ja lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus, ILO:n sopimus työelämän perusoikeuksista, YK:n Global Compact –aloite sekä YK:n Kestävän kehityksen tavoitteet.

3.1.5. Yrityksessä on määritelty tietosujoaohjeistus.

Yrityksen laatimalla sisäisellä tietosujoaohjeistuksella voidaan varmistaa tietosuojaan korkea taso sekä henkilötietojen lainmukainen käsittely. Yrityksen tietosujoaohjeistus määrittelee periaatteet ja menetelmät, joilla henkilötietoa yrityksessä käsitellään.

Tietosujoaohjeistus voi koostua esimerkiksi viidestä olennaisimmasta yrityksen tietosuojaa ja henkilötietoja koskevasta periaatteesta. Tällaisia periaatteita voivat olla esimerkiksi, että yrityksessä x kerätään ja käsitellään tietosuojamateriaalia lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja että yritys x kerää tietoja vain tiettyyn selvästi määritettyyn tarkoitukseen ja niitä saa käsitellä ainoastaan ilmoitetussa tarkoituksessa.

3.1.6. Yrityksessä vallitsee korvauskäytäntöjen yhdenvertaisuus samaa työtä tekevien välillä.

Selkeän palkkausjärjestelmän käyttöönotto edistää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista yrityksissä. Oikeudenmukaisessa palkkausjärjestelmässä palkka määräytyy työtehtävän vaativuuden sekä tehtävän vaatimustasoa lisäävien erityistehtävien ja tehtävään vaadittavan koulutustason mukaan.

3.1.7. Yritys on sitoutunut ennakoivan työturvallisuuskulttuurin kehittämiseen.

Ennakoivan työturvallisuuskulttuurin kehittämisessä on olennaista, että turvallisuusriskit on huolellisesti kartoitettu, ja että niistä viestitään henkilöstölle säännöllisesti. Työn vaarat ja niiden ehkäisy tulee selvittää uudelle henkilöstölle heti työhön perehdytettäessä ja opastettaessa. Turvallisuuskysymykset on hyvä ottaa kuukausittaiseksi vakioaiheeksi myös yrityksen sisäisessä viestinnässä.

Vikojen ja puutteellisuuksien havaitseminen ja niistä ilmoittaminen on sekä työnantajan että työntekijän velvoite. Työturvallisuuslain mukaan työnantajalla on yleinen huolehtimisvelvoite, jonka mukaan työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta haittatekijät poistetaan tai ne korvataan vähemmän haitallisilla.

3.1.8. Yrityksessä on nimetty henkilö vastaamaan sosiaalisen vastuun toteutumisesta ja kehittämisestä.

Mikro- ja pk-yrityksillä ei useinkaan ole resursseja palkata vastuullisuuden kehittämiseen erillistä vastuullisuusasiantuntijaa, mutta vastuualueita voi jakaa eri toimihenkilöiden kesken esimerkiksi siten, että yksi vastaa ympäristöasioista ja toinen sosiaalisen vastuun toteutumisesta. Yrityksen ylimmällä johdolla on aina kuitenkin päävastuu vastuullisuuspäämäärien toteutumisesta yrityksessä.

3.2. Asiakkaat

3.2.1. Yritys on sitoutunut tuottamaan ja toimittamaan tuote- ja palvelukuvauksen mukaisia tuotteita ja palveluita.

Tuotettujen tai jälleen myytävien tuotteiden ja palveluiden tulee vastata mainonnassa käytettyjä tuote- ja palvelukuvauksia. Mahdolliset poikkeamat tuotteissa ja palveluissa tai esimerkiksi niiden toimitusajoissa on hyvän asiakaskokemuksen varmistamiseksi ilmoitettava asiakkaalle mahdollisimman nopeasti. Kuluttajansuojalain 5. luvussa on määritelty virhevastuuta koskevat säännökset ja niitä sovelletaan silloin, jos tuotteella ei ole takuuta tai takuu-aika on päättynyt. Virhevastuun kestolle ei ole säädetty laissa aikarajaa, vaan virhevastuu-aika määrittyy tavaran oletettavissa olevan kestoajan perusteella.

3.2.2. Tuotteet ja palvelut on hinnoiteltu reilusti ja läpinäkyvästi.

Tuotteiden hinnoittelussa yrityksen on otettava huomioon useita tekijöitä. Hintatason muodostumiseen vaikuttavat erityisesti markkinoilla vallitseva kilpailu ja kysynnän ja tarjonnan välinen suhde, yrityksen omat tavoitteet ja strategia sekä tuotantokustannukset. Vastuullisuusnäkökulmasta tarkasteltuna hinnoittelussa on tärkeää huomioida, että hinnoittelu on selkeää ja läpinäkyvää. Asiakkaalle tulee tarjota tietoa siitä, mistä hinta koostuu ja mitä hän maksamallaan hinnalla saa.

3.2.3. Yritys on selvillä tuottamiensa tuotteiden ja palveluiden tuote- ja palvelutietojen vaatimuksista.

Tuotteiden ja palveluiden valmistamiseen ja jälleenmyyntiin liittyy olennaisesti riittävän informaation tarjoaminen hyödykkeistä käyttäjän turvallisuuden ja tyytyväisyyden takaamiseksi. Sekä asiakkaat että tuoteturvallisuudesta vastaavat viranomaiset vaativat yhä etenevissä määrin tarkempaa, ajantasaisempaa ja relevantimpaa tietoa tuotteista ja palveluista. Erityisen paljon säädöksiä tuotetietoihin liittyen on asetettu elintarvikkeille ja kosmetiikkatuotteille.

Tietoa tuotteita ja palveluita koskevista säädöksistä saa elintarvikkeiden osalta Ruokavirastosta ja muiden hyödykkeiden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta. On tärkeää, että valmistajat ja jälleenmyyjät tuntevat luovuttamiensa tuotteiden ominaisuudet ja mahdolliset riskit. Näin heidän on helpompi selvittää, kuuluuko heidän edustamansa tuotejonkin erityislainsäädännön piiriin.

3.2.4. Yrityksen tuottamista tuotteista ja palveluista on tehty terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi.

Suomessa kuluttajaturvallisuussäntely ulottuu kuluttajan turvallisuuteen paitsi kulutustavaroihin liittyen, myös erilaisten kuluttajapalveluiden turvallisuuteen. Kuluttajaturvallisuuslakia sovelle-

taan lähtökohtaisesti kaikkiin kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluihin, ellei niiden turvallisuudesta ole säädetty erityissäädöksillä. Eräillä tuoteryhmillä on lain mukaan erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sivuilla on julkaistu ohjeet mm. huonekalujen, kosmetiikan, lelujen ja pelastustuotteiden sekä eräiden palveluiden turvallisuusvaatimuksista.

3.2.5. Yritys sitoutuu tuoteturvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.

Yrityksen tulee huolehtia, että heidän valmistamansa, maahantuomansa tai myymänsä tuote tai palvelu on turvallinen. Kuluttajaturvallisuuslaki asettaa yritykselle velvollisuuden olla huolellinen ja pyrkiä estämään vahinko- ja vaaratilanteet ennalta. Tuotteita ja palveluita koskevia turvallisuussäännöksiä noudattamalla ja tuoteturvallisuutta jatkuvasti kehittämällä yrityksessä voidaan estää tapaturmia ennalta, minimoida taloudellisia menetyksiä ja pitää asiakkaat tyytyväisenä.

3.2.6. Yritys huolehtii asiakastyytyväisyydestä ja sitä mitataan.

Asiakastyytyväisyys on tärkeä tekijä kaikessa liiketoiminnassa, koska ilman tyytyväisiä asiakkaita liiketoiminnalla ei ole jatkuvuutta. Asiakastyytyväisyys vaikuttaa yrityksen imagoon ja positiivinen asiakaskokemus on tärkeä kilpailutekijä, jolla yritys pystyy erottumaan markkinoilla. Jos asiakaspalvelun suoriutumista ei mitata lainkaan, sitä voi olla vaikeaa parantaa tai tehostaa.

Asiakastyytyväisyyden mittaamisen on hyvä olla säännöllistä, jotta muutokset havaitaan ja niihin pystytään reagoimaan. Asiakaspalvelun mittaamisessa on onnistuttu hyvin, jos mittaustulokset ohjaavat ajantasaisesti koko yrityksen toimintaa, jotta asiat voidaan jatkossa tehdä entistä paremmin.

3.2.7. Yrityksen markkinointi on ymmärrettävää, rehtiä ja eettistä.

Hyvä ja eettinen markkinointi on rehellistä ja paikkansapitävää tuotteen tai palvelun esittelyä. Markkinointiviesti tulee toimittaa kuluttajalle kulttuuria ja sosiaalisia arvoja kunnioittavasti, ja lisäksi mainostajan on otettava huomioon sen yhteiskunnallinen vastuu. Mainonnan eettinen neuvosto on Keskuskauppakamarin yhteydessä toimiva lautakunta, joka antaa tarvittaessa lausuntoja siitä, onko tietyn tuotteen tai palvelun mainonta tai muu markkinointitoimenpide hyvän tavan mukaista.

3.2.8. Yritys on tietoinen markkinointia koskevasta lainsäädännöstä ja noudattaa sitä toiminnassaan.

Yritysten markkinointia ja mainontaa sääntelevät Suomessa kuluttajansuojalaki, mainonnan kansainväliset perussäännöt, laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa sekä kilpailulainsäädäntö. Yrityksen on noudatettava myös EU:n tietosuoja-asetusta. Näiden lisäksi yritysten mainontaa ohjaavat mainosväline- ja toimialakohtaiset säännöt sekä hyvä mainostapa. Kulutta-

jansuojalain mukaan kuluttajalle suunnattu markkinointi ei saa olla esimerkiksi hyvän tavan vastaista, sopimatonta, sekaannusta aiheuttavaa, harhaanjohtavaa, totuudenvastaista, olennaisten tietojen osalta puutteellista tai aggressiivista.

Tiettyjen tuotteiden, esimerkiksi alkoholin, mainostamiseen liittyy omia rajoituksia, sekä erityisryhmiin, kuten lapsiin kohdistuvaan mainontaan. Säädökset voivat kohdistua myös mainostustapaan ja -kanaviin, esimerkiksi piilo- ja ulkomainontaan.

3.2.9. Yritys on tietoinen yksityisyyden suojaan ja erityisesti tietosuojaan liittyvästä lainsäädännöstä ja noudattaa sitä toiminnassaan.

Yksityisyyden suojasta säädetään Suomessa useassa laissa, muun muassa Suomen perustuslaissa, julkisuuslaissa, laissa yksityisyyden suojasta työelämässä, henkilötietolaissa ja tietoyhteiskunta-kaassa. EU:n tasolla yksityisyyttä suojataan erilaisin direktiivein, kuten henkilötietodirektiivillä ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivillä.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus tuli sovellettavaksi vuonna 2018. Tämän asetuksen myötä yritysten on käsiteltävä entistä huolellisemmin asiakkaista ja työntekijöistä kerättyä tietoa. Henkilötietojen käsittelystä on asetuksen mukaan myös informoitava entistä selkeämmin ja läpinäkyvämmiin. Tietosuoja-asetus edellyttää, että henkilötietoja käsittelevä yritys pystyy osoittamaan noudattavansa sääntelyä. Tämän vuoksi yrityksen henkilötietojen käsittelyn dokumentointi sekä yrityksen sisäinen ohjeistus tietosuojaa koskien on oltava kunnossa.

3.3. Henkilöstö

3.3.1. Henkilöstön vaihtuvuuteen sekä ikä- ja sukupuolijakaumaan kiinnitetään huomiota.

Henkilöstön rakenteeseen, vaihtuvuuteen, työkykyyn ja osaamiseen on hyvä kiinnittää vuosittain huomiota sekä liiketoiminnan kehittämisen, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Monimuotoinen, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö on yrityksen tärkeä voimavara, josta yrityksen on pidettävä huolta.

3.3.2. Henkilöstö on tietoinen yrityksen arvoista ja niiden merkityksestä omassa työssään.

Yhtenäisen yrityskulttuurin kehittämiseksi on olennaista viestiä henkilöstölle sisäisesti yrityksen arvoista ja niiden merkityksestä heidän työtehtävissään. Arvojen luomisessa ja kehittämisessä on hyvä ottaa koko henkilökunta mukaan ideointiin, jolloin valitut arvot kuvastavat aidosti koko yrityksen toimintaperiaatteita, ja lisäävät työmotivaatiota ja sitoutumista. Onnistunut arvojen jalkauttaminen edellyttää sekä esimerkillä johtamista, että konkreettisten esimerkkien kertomista siitä, miten johto ja esimiehet tekevät päätöksiä arvojen mukaisesti.

3.3.3. Työtapaturmien lukumäärään, työperäisiin sairauksiin ja työstä poissaoloihin kiinnitetään huomiota, ja tapaturmataajuutta mitataan.

Tapaturmataajuus

Tapaturmataajuudella tarkoitetaan työtapaturmien määrää suhteutettuna tehtyihin työtunteihin. Suhde lasketaan miljoonaa työtuntia kohden. Tapaturmataajuuden laskemisesta on hyötyä, kun halutaan seurata työtapaturmien määrän kehittymistä tietyllä ajanjaksolla tai vertailla työtapaturmien määrää muiden saman toimialan toimijoihin nähden. Vahinkovakuutuskeskuksen sivuilta löytyy opas tapaturmataajuuden laskentaan.

3.3.4. Henkilöstön ehkäisevä työterveyshuolto on järjestetty työturvallisuuslain mukaisesti.

Työterveyden hoito on Suomessa lailla säädeltyä ja se täytyy järjestää heti kun yritykseen palkataan ensimmäinen työntekijä, myös osa-aikaiselle tai määräaikaiselle työntekijälle. Lakisääteinen työterveyshuolto sisältää ennaltaehkäisevät terveystalvet, joiden tarkoituksena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin ylläpitää ja edistää työntekijän hyvinvointia ja työkykyä. Yritys voi järjestää työntekijöilleen myös sairaanhoitoa, mutta se on vapaaehtoista.

3.3.5. Yrityksessä on nimetty työsuojelupäällikkö ja työsuojeluvaltuutettu.

Työsuojelupäällikkö on työnantajan edustaja, jonka tehtävänä on huolehtia työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminnasta sekä työsuojelutiedon raportoinnista yrityksen johdolle. Pienessä yrityksessä työnantaja voi toimia henkilökohtaisesti työpaikan työsuojelupäällikkönä. Jokaisella työpaikalla, jolla työskentelee vakituisesti vähintään 10 työntekijää, on valittava työsuojelun valvonnasta säädetyn lain mukaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua. Työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut valitaan työntekijöiden järjestämällä vaalilla.

Työsuojeluvaltuutetun tehtävänä on toimia työsuojeluun liittyvissä asioissa työpaikan työntekijöiden edustajana ja perehtyä työsuojelusäännöksiin sekä tarkkailla työn turvallisuutta ja terveellisyttä. Tarvittaessa hänen tehtävänä on ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista työsuojelupäällikölle ja työsuojeluviranomaisille. Yli 20 työntekijän työpaikalla on perustettava työsuojelutoimikunta, jonka jäsen työsuojeluvaltuutettu on.

3.3.6. Henkilöstön palkkausjärjestelmä on oikeudenmukainen ja kannustava.

Oikeudenmukaisessa ja kannustavassa palkkausjärjestelmässä palkka määräytyy työtehtävän vaativuuden mukaan ja palkan määrää voivat nostaa tehtävän vaativuustasoa lisäävät erityistekijät (esimerkiksi työn edellyttämä erityinen koulutus tai tiiminvetäjän vastuu). Palkkaa nostavat erityistekijät on hyvä määritellä ja käydä läpi henkilöstön kanssa. Suomessa palkan määrääntymiseen vaikuttavat myös työehtosopimukset, ja kohdat, joista voidaan paikallisesti sopia, on mainittu sopimuksissa.

Kustakin työtehtävästä olisi palkkausjärjestelmän toimivuuden helpottamiseksi hyödyllistä laatia tehtävänkuvaus, jonka avulla määritellään, mihin vaatimusryhmään työntekijän tekemä työ kuuluu, ja onko tehtävässä mahdollisesti palkkaa korottavia erityistekijöitä. Kunkin työntekijän kanssa on hyvä käydä läpi hänen työtehtäväänsä koskeva tehtävänkuvaus. Tehtävänkuvaus voidaan laatia esimerkiksi siten, että työnantaja laatii kustakin tehtävästä ns. mallitehtävän kuvauksen, jota voidaan tarvittaessa täydentää.

3.3.7. Yritys järjestää turvallisiin työtapoihin ja työturvallisuusvaatimukseen liittyvää koulutusta henkilöstölle.

Hyvä työturvallisuuskulttuuri vaikuttavaa merkittävästi työnteon sujuvaan toimintaan. Kun työturvallisuudesta on huolehdittu ja ohjeistus turvallisiin työtapoihin kuuluu jokaisen työntekijän perehdytykseen ja säännölliseen koulutukseen, sujuu työnteko mutkattomasti.

Työturvallisuuskoulutuksia on erityisen hyödyllistä pitää osallistavina, jolloin työntekijät pääsevät käsittelemään heille olennaisia työturvallisuuden teemoja ja keskustelemaan käytännön havainnoista ja kehittämideoista. Siten syntyy oivalluksia siitä, mikä on kenenkin rooli ja miten kukin voi omalla toiminnallaan edistää työturvallisuutta.

3.3.8. Henkilöstön työtyytyväisyyteen kiinnitetään huomiota ja sitä mitataan.

Henkilöstön työtyytyväisellä on suuri merkitys yrityksen menestymiseen. Työhyvinvoinnin edistäminen säästää kustannuksia ja laaja-alainen työhyvinvointiin panostaminen lisää myös tuottavuutta. Osaavan ja motivoituneen henkilökunnan säilyttäminen on huomattavasti edullisempaa kuin jatkuva uusien työntekijöiden rekrytointi ja kouluttaminen. Henkilöstökyselyiden tavoitteena on tuottaa tietoa sekä organisaation vahvuuksista, että kehittämiskohteista esimerkiksi johtamisen, toimintatapojen, työmotivaation ja sitoutumisen osalta. Ne antavat tukea organisaation toiminnan kehittämiseen ja työkaluja työyhteisön, työympäristön ja tuottavuuden parantamiseen.

3.3.9. Yritys järjestää tai mahdollistaa henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ylläpitoa.

Henkilökunnan koulutus luo muutosta sisältäpäin ja varmistaa osaamisen tason, jolla yritys voi mukautua ja pysyä mukana kiristyvässä kilpailussa ja muuttuvassa liiketoimintaympäristössä. Hyvin koulutetut, ajan tasalla olevat työntekijät pysyvät myös todennäköisemmin tyytyväisinä ja sitoutuneina työhönsä, sillä riittämätön koulutus voi lisätä työhön kohdistunutta turhautumista ja ahdistusta.

Koulutusvähennys

Koulutusvähennys on elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan verotuksessa tehtävä laskennallinen lisävähennys. Työnantaja voi vähentää yritystoiminnan tulosta koulutusvähennyksen, joka kattaa osan koulutusajan palkkakuluista. Koulutusvähennyksen avulla pyritään taloudellisiin

kannusteinohjaamaan työnantajia kehittämään henkilöstön osaamista ja ottamaan huomioon myös sellaiset työntekijäryhmät, joilla on osaamisen kehittämiseen liittyviä erityistarpeita. Verohallinnon verkkosivuilta löytyy lisätietoa koulutusvähennyksestä.

3.3.10. Henkilöstölle pidetään säännöllisesti kehityskeskusteluita.

Kehityskeskustelulla tarkoitetaan prosessia, jossa käydään avointa ja rakentavaa keskustelua työntekijän ja esimiehen välillä organisaation tavoitteista ja kehittämistarpeista. Kehityskeskustelu on hyödyllinen työkalu, jonka avulla työntekijä kykenee omaksumaan paremmin yrityksen strategiaa ja saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Kehityskeskusteluissa luodaan parhaimmillaan uusia ja innovatiivisia kehitysideoita johtoportaalteille sekä nostetaan työntekijöiden motivaation tasoa.

3.3.11. Henkilöstö on tietoinen yrityksen sosiaalisen vastuun periaatteista ja eettisistä pelisäännöistä.

Eettisten toimintaperiaatteiden tulisi toimia henkilöstön yhteisenä ohjenuorana, kun he toimivat yrityksen nimissä. Työskentelyn seuraaminen ja mittaaminen on helpompaa, kun toimintaa voidaan peilata olemassa oleviin pelisääntöihin. Myös väärinkäytöksiin ja epäasialliseen käytökseen on helpompi puuttua, kun odotettu tapa toimia on muodollisesti kuvattu ja yhteisistä toimintaperiaatteista on viestitty koko henkilökunnalle. Eettisten toimintaperiaatteiden saattamiseksi osaksi työpaikan jokapäiväistä toimintaa tarvitaan paljon konkreettista työtä ja erityisesti johdon aitoa sitoutumista työyhteisön eettisyyden kehittämiseen.

3.3.12. Henkilöstöllä on mahdollisuus olla mukana yrityksen sosiaalisen vastuun kehittämisessä.

Yhteisten toimintaperiaatteiden, arvojen sekä eettisten pelisääntöjen kehittämisessä henkilöstön osallistuminen ja kuuleminen ovat tärkeitä tekijöitä vastuullisen ja yhtenäisen yrityskulttuurin muodostamisessa. Henkilöstöä voi osallistaa periaatteiden ja ohjeistusten kehittämiseen vapaaehtoisuuden pohjalta esimerkiksi kyselyiden ja työpajojen avulla.

3.3.13. Yrityksessä on ilmoituskäytäntö eettisten epäkohtien havaitsemisesta työssä.

Eettisiin epäkohtiin puuttuminen tulisi tehdä työntekijöille mahdollisimman helpoksi, jotta epäkohtiin voidaan puuttua heti, kun niitä tulee ilmi. Ilmoituskäytäntö voi olla esimerkiksi sähköinen tai fyysinen postilaatikko tai jokin muu toimiva ilmoituskanava, johon voi laittaa nimettömänä ilmoituksen eettisesti epäilyttävästä tilanteesta tai eettisten toimintaperiaatteiden vastaisesta toiminnasta. Kaikki vihjeet tulee käsitellä luottamuksellisesti.

3.3.14. Henkilöstön monimuotoisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen kiinnitetään huomiota.

Tasa-arvolain mukaan työnantajien tulee Suomessa edistää tasa-arvoa työelämässä ja ennaltaehkäistä sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuden edistäminen voi yrityksessä konkreettisesti tarkoittaa esimerkiksi työolojen kehittämistä mahdollisimman monille sopiviksi sekä työntekijöiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua esimerkiksi koulutuksiin.

3.3.15. Yrityksessä on tehty toimenpiteitä henkilöstön monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Monimuotoisuus tarkoittaa tietyssä liiketoimintaympäristössä toimivien henkilöiden sosiaalisen ja kulttuurisen identiteetin eroja. Monimuotoisuuden arvostaminen ja hyödyntäminen ovat osa yritysvastuuta. Huolehtimalla henkilöstön hyvinvoinnista ja monipuolistamalla organisaation henkilöstöpohjaa yritykset voivat ylittää lakipykälillä säädetyt minimivaatimukset ja toteuttaa sosiaalista vastuutaan. Tätä kautta myös organisaation kannattavuus ja kilpailukyky voivat parantua. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistämiseen. Lisätietoa palkkatuesta saa työ- ja elinkeinotoimiston verkkosivuilta.

3.3.16. Johdon ja työntekijöiden välisiin suhteisiin kiinnitetään huomiota.

Monissa yrityksissä on viime vuosina pyritty omaksumaan tasa-arvoisen ja keskustelevan yrityskulttuuri. Toimintamallit työyhteisöissä eivät kuitenkaan aina tue epähierarkkisuutta, mikä saattaa aiheuttaa ristiriitoja johdon ja työntekijöiden välillä. Mikro- ja pk-yrityksessä johdon rooli on erilainen kuin suuryrityksessä, sillä yrittäjä tuntee yrityksessä tehtävän työn hyvin ja osallistuu usein itse päivittäiseen työhön yrityksessä. Johdolla on siten mahdollisuus tehdä tarvittaessa nopeitakin korjausliikkeitä yrityksen toiminnan ja työviihtyvyyden parantamiseksi. Avoimet sekä luottamukselliset välit työpaikalla vähentävät työntekijöiden ja esimiesten välisiä ristiriitatilanteita.

3.4. Muut sidosryhmät

3.4.1. Yritys vaalii hyviä yhteistyösuhteita kaikkien kumppaneidensa kanssa ja hoitaa niihin liittyvät velvoitteet ajallaan.

Liikekumppani on ulkoinen yhtiö, joka osallistuu jossakin määrin yrityksen liiketoimintaan. Yrityksen sujuva toiminta riippuu usein useista ulkoisista kumppaneista, joiden asema on tuotteiden ja

palveluiden toimittamisen kannalta tärkeää. Asiakaskokemuksen kannalta jokainen kontakti asiakkaan kanssa on merkityksellinen. Siksi on tärkeää, että yrityksen kumppanit ylläpitävät yrityksen standardeja. Toisaalta liikekumppanit odottavat usein yhtä lailla yritykseltä yhtä korkeita standardeja, kuin yritys odottaa heiltä. Hyvien yhteistyösuhteiden vaaliminen on tärkeä osa yrityksen sosiaalista ja taloudellista vastuuta.

3.4.2. Yritys ottaa sosiaalisen vastuun näkökohdat huomioon uusien tavarantoimittajien, alihankkijoiden ja urakoitsijoiden valinnassa.

Asiakkaiden ja muiden sidosryhmien saama kuva yrityksestä perustuu myös yrityksen tavarantoimittajien, liikekumppanien ja alihankkijoiden toimintaan. Siksi on tärkeää, että yrityksen uusien liikekumppanien valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota yrityksen laatuun, turvallisuutta sekä liiketoimintaetiikkaa koskeviin ohjeistuksiin. Yrityksen olisikin hyödyllistä laatia hyvien liikekumppanuuksien käytäntö liikekumppanien arvioimiseen ja valitsemiseen. Ohjeistukseen on hyvä sisällyttää myös yrityksen eettiset toimintaohjeet. Käytännön tarkoituksena on varmistaa yhteistyöhön liittyvien odotusten täyttyminen sekä laadukkaat toimitukset.

3.4.3. Yritys on tietoinen toimitusketjujen toimijoista ja tilaamiensa tuotteiden alkuperästä.

Toimitusketjujen tunnistaminen ja niiden hallinta ovat vastuullisen liiketoiminnan peruspilareita. Yritystoimii usein osana pitkää toimitusketjua, joka alkaa raaka-aineen hankinnasta ja päättyy tuotteen toimittamiseen asiakkaalle. Yksinkertainen tapa lähteä selvittämään yrityksen toimitusketjua on tutkia keskeisimpien toimittajien verkkosivuja ja selvittää, miten toimittajat kuvaavat oman raaka-aineensa hankinnan ja tuotteidensa valmistamisen. Toimittajien kautta on selvitettävissä usein esimerkiksi raaka-aineen alkuperäinen lähde ja mahdollisuus saada tietoa myös toimitusketjuun liittyvistä ihmisoikeuskysymyksistä ja muista sosiaalisista vaikutuksista.

3.4.4. Tavarantoimittajien, alihankkijoiden ja urakoitsijoiden edellytetään noudattavan kaikkia toimialaan liittyviä lakeja ja säädöksiä.

Suomen (ja paikallisen) lainsäädännön noudattamisen edellyttäminen liikekumppaneilta luo minimivaatimukset yhteistyökumppaneiden vastuulliseen valintaan ja olemassa olevien kumppanuuksien jatkamiseen. Harmaan talouden torjunta on osa jokaisen yrityksen taloudellista vastuuta.

Tilaajavastuu

Tilaajavastuusta säädetyn lain tarkoituksena on edistää yritysten välistä tasavertaista kilpailua ja työehtojen noudattamista. Tilaajavastuulain avulla pyritään luomaan tilaajalle edellytykset varmistaa, että sen sopimuskumppanit täyttävät lakisääteiset velvoitteensa. Tilaajan on tämän vuoksi hankittava ennen vuokratyö- tai alihankintasopimuksen solmimista laissa luetellut selvitykset sopimuskumppaneistaan. Lisätietoja tilaajavastuusta saa työsuojeluhallinnon verkkosivuilta.

3.4.5. Tavarantoimittajilta, alihankkijoilta ja urakoitsijoilta edellytetään sosiaalisen vastuun huomioimista toiminnassaan ja yrityksen määrittämien eettisten toimintaohjeiden noudattamista.

Yrityksen määrittämät eettiset toimintaohjeet on hyvä asettaa osaksi liikekumppanuuksien johtamisen käytäntöä ja yhteistyön ehdoksi. Jos liikekumppanin epäillään rikkovan yrityksen määrittelemiä eettisiä toimintaohjeita, on hyvä pyrkiä ensisijaisesti vaikuttamaan tilanteen parantamiseen. Jos tässä ei onnistuta, on kumppanuuden lopettamista harkittava.

Kumppaniverkoston johtamisessa on tärkeää säilyttää hyvät ja toimivat yhteistyösuhteet koko kumppanuusverkostoon. Kun yhteistyö toimii, on vaikeatkin asiat mahdollista ratkaista keskustellen. Luottamus ja kunnioitus luovat pitkäjänteisiä yhteistyösuhteita, jotka luovat arvoa molemmille osapuolille.

3.4.6. Yritys on selvillä toimintansa positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista paikalliseen yhteisöön.

Positiivisia paikallisia vaikutuksia yrityksen toiminnasta voivat olla esimerkiksi työpaikkojen luonti, paikallisten palvelujen osto ja yleinen paikallistalouden elävöittäminen. Vaikkapa raaka-aineiden tuotanto yhteiskunnan tarpeisiin voidaan myös lukea yrityksen positiivisiin vaikutuksiin. Negatiivisia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi haitat muille elinkeinoille, maanomistajille tai asukkaille. Joku muu talouden toimija voi kärsiä yrityksen hankkeen vuoksi tai esimerkiksi kiinteistöjen arvo laskea. Negatiivisiksi sosiaalisiksi vaikutuksiksi voidaan laskea myös ihmisten negatiiviset kokemukset maiseman tai ympäristön muutoksen johdosta (esim. pöly, melu, liikenne).

3.4.7. Yritys tekee yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Monissa yrityksissä tehdään vuosittain lahjoituksia ekologista tai sosiaalista kestävyyttä edistäviin järjestöihin osana yrityksen vastuullisuustyötä. Yrityksen vastuullisuustyö ei saisi kuitenkaan tukeutua liian suurelta osin pelkkiin lahjoituksiin. Lahjoittaminen ei yritys vastuun näkökulmasta ole yrityksille välttämättä kovin relevanttia, koska yritykset eivät pysty täyttämään yritys vastuun velvoitteitaan pelkällä hyväntekeväisyydellä. Pelkkien rahalahjoitusten sijaan yritysten olisikin hyödyllistä hakea järjestöjen kanssa uusia yhteistyömuotoja ja strategisia kumppanuuksia. Parhaimmillaan kumppanuudet linkittyvät tiiviisti yrityksen ydinliiketoimintaan tai jopa luovat uutta liiketoimintaa uusien tuotteiden ja palveluiden muodossa.

3.4.8. Yritys viestii läpinäkyvästi yhteistyöstään poliittisten toimijoiden kanssa.

Lobbyaus

Lobbyauksella tarkoitetaan erilaisten eturyhmien pyrkimyksiä vaikuttaa epävirallisesti virkamiesten ja poliitikkojen päätöksiin. Monilla yrityksillä on työsuhteessa henkilöitä, jotka ajavat yrityksen asiaa lobbaamalla. Joidenkin politiikan tutkijoiden mukaan lobbyaus on hyvinvoivan ja terveen demokratian merkki. Heidän mukaansa lobbyaus on tärkeä osa päätöksentekoa, sillä siinä

erilaiset äänet pääsevät päätöksenteon aikana kuuluviin. Lobbauksen mahdollinen epäkohta on kuitenkin siinä, että tietyt, vaikutusvaltaisimmat ryhmät jyräävät siinä helposti toisten yli. Jos yrityksellä on runsaasti rahaa käytettävissään, sen rooli päätöksenteossa voi korostua liikaa. Suomessa ei ole lobbausta koskevaa lainsäädäntöä, mutta vastuullisuusnäkökulmasta ajateltuna olennaista on, että vaikuttaminen päätöksentekoon on läpinäkyvää, ja että tieto siitä on helposti saatavilla.

3.4.9. Yrityksen vastuullisuustyöstä viestitään avoimesti ja rehellisesti kaikille sidosryhmille.

Kaikki vastuullisuustoimet eivät näy yrityksestä automaattisesti ulospäin. Viestinnän avulla yritys voi kertoa asiakkailleen ja muille sidosryhmille tekemästään vastuullisuustyöstä ja vaikuttaa samalla yrityksen maineen rakentamiseen. Kuluttajat etsivät yhä etenevässä määrin tietoa yritysten vastuullisuudesta ja sen pitää olla helposti saatavilla. Viestinnässä tärkeintä on kertoa suunnitelmallisesti ja rehellisesti siitä, mitä vastuullisuus yritykselle tarkoittaa, millaisia toimia vastuullisuuden eteen on tehty ja mitä tavoitteita sillä on tuleville vuosille. Viestintäkanaviksi kannattaa valita ne, jotka palvelevat yrityksen tärkeimpiä sidosryhmiä parhaiten.

3.4.10. Yritys käy vuoropuhelua sidosryhmiensä kanssa sosiaalisen vastuun kehittämiseen liittyen.

Yrityksen on hyödyllistä ottaa sidosryhmät mukaan tuotteiden ja palvelujen sekä yritys vastuun kehittämistyöhön. Aktiivinen vuoropuhelu auttaa yritystä tunnistamaan, mitä toiminnan osa-alueita yrityksen tulisi priorisoida ja kehittää. Kuuntelemalla sidosryhmien toiveita ja vaatimuksia saadaan myös parempi ymmärrys siitä, miten yritys ja sen toiminta näyttäytyvät eri tahoille. Toimivan sidosryhmäyhteistyön lähtökohtana on tunnistaa tärkeimmät sidosryhmät ja löytää sopivat osallistamistavat.

LÄHTEET

- Accountability**, AA1000 Accountability Principles. 2018.
- Accountability**, AA1000 Stakeholder Engagement Standard. 2015.
- Energiatohokkuussopimukset**, <https://energiatohokkuussopimukset2017-2025.fi/sopimus/>
- FIBS**, Yritysvastuu 2019 tiivistelmä. 2019.
- FIBS**, Yritysvastuututkimus 2017.
- Global Reporting Initiative**, <https://www.globalreporting.org/standards/>
- Harmaala, M-M. ja Jallinoja, N.**: Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. 2012. Sanoma Pro Oy Helsinki
- Keskuskauppakamari**, Asialuettelo listaamattomien yhtiöiden hallinnoinnin kehittämiseksi. 2016
- Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkopalvelu**, <https://www.kkv.fi/>
- Oikeusministeriön oikeudellisen aineiston verkkopalvelu, <https://www.finlex.fi/>
- Sitra**, Strateginen vastuullisuus. 2013. Sitra.
- Social Accountability International**, <https://sa-intl.org/programs/sa8000/>
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus**, ohjeistus asumisterveysasetuksesta (2015), https://www.avi.fi/documents/10191/7538786/2016_10_20_Vesa+Pekkola+Asumisterveysasetus.pdf/72732a61-9484-4eeb-a14d-520a9c8a3b27
- Suomen rengaskierratys Oy:n verkkopalvelu**, <https://www.rengaskierratys.com/ammattilaisille/>
- Suomen yrittäjät**, raportti työ- ja elinkeinoministeriön tuottamasta työolobarometristä, <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/yrittaja-hyva-tyonantaja/yrittaja-hyva-tyonantaja-20192020-615721>
- Suomi.fi-verkkopalvelu**, <https://www.suomi.fi/yritykselle/liiketoiminnan-kehittaminen/markkinointi-ja-myynti/opus/markkinointi-ja-mainonta/markkinoinnin-ja-mainonnan-rajoitukset>
- Sykli**, Ympäristöosaava ammattilainen - palvelu <https://www.ymparistoosaava.fi/>
- Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkopalvelu, <https://tukes.fi/>
- Työ- ja elinkeinoministeriö**, Suomen työlainsäädäntö ja työelämän suhteet. 5/2015
- Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu**, <https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/tyoymparisto>
- Työterveyslaitos**, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2016–2020
- Työterveyslaitoksen verkkopalvelu**, <https://www.ttl.fi/kemikaalit-ja-tyo/asbesti/>
- <https://www.ttl.fi/service-document/formaldehydini-ja-aldehydien-analyysi-ilmasta-2/>
- <https://www.ttl.fi/service-document/pcb-ilmassa-rakennusmateriaaleissa-ja-pinnoilla/>
- UN, Global Compact**, <https://www.unglobalcompact.org/>
- UN, Sustainable Development Goals**, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Motivan verkkopalvelu**, https://www.motiva.fi/koti_ja_asuminen/taloyhtiot/jatehuolto
- Valtioneuvoston kanslian ylläpitämä kestävän kehityksen verkkopalvelu, <https://kestavakehitys.fi/>
- Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta**, Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 3/2017.
- Verohallinnon verkkopalvelu**, https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48458/tyonantajan_koulutusvahenny/
- Ympäristöhallinnon verkkopalvelu**, https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/
- <https://www.ymparisto.fi/fi-FI/EkoElmeri/>
- https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Paras_tekniikka_BAT/Paras_kayttokelpoinen_tekniikka_BAT

Loppusanat

Kestävä kehitys on yksinkertaisesti vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja taloudesta. Sen avulla luodaan huomispäivän maailmaa meille ja tuleville sukupolville. Vastuullisesti ja kestävästi toimiva yritys kykenee ennakoidaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia, jolloin se on oman alansa suunnannäyttäjänä askeleen edellä kilpailijoitaan.

Pienillä yrityksillä ei kuitenkaan aina ole aikaa eikä osaamista kestävä kehityksen hallintaan, vaikka se koetaankin tärkeäksi. Helpottaakseen erityisesti pienten yritysten matkaa kohti kestävä kehitystä Prizztech Oy on tuottanut osana ESR-rahoitteista hanketta *Kestävä kehitys mikro- ja pk-sektorilla – osaamisen kehittämisen pilotointi* digitaalisen palvelun, jonka avulla yritykset voivat luoda yleiskuvan omasta kestävä kehityksen toiminnastaan ja kehittää sitä vastuullisempaan ja kestävämpään suuntaan.

Tässä julkaisussa kuvataan digitaalisen palvelun sisältö. Digitaalisessa muodossa palvelu on saatavilla osana Granite Partners Oy:n HSEQ-palveluita. Kehitystyön pohjana ja palvelun sisällön toimivuuden arvioinnissa on tukeuduttu lukuisiin kestävä kehitystä ja yritys vastuuta koskeviin aineistoihin sekä Suomen lainsäädäntöön. Palvelun sisältöä ja toimivuutta on testattu useissa satakuntalaisissa yrityksissä ja sen kehitystyössä on tehty laajaa yhteistyötä erityisesti koulutusorganisaatioiden kanssa. Koekäyttäjiltä saatu palaute on ollut positiivista. Käyttäjien mukaan palvelu on tarpeellinen, toimiva ja helppokäyttöinen.

Palvelun laajempi käyttöönotto edellyttää tietoisuuden kasvua kestävä kehityksen merkityksestä mikro- ja pk-yrityksissä. Työryhmän yhtenä kehittämisajatuksena on palvelun laajentaminen viranomaiskäyttöön, jolloin siitä saatavia numeraalisia arvoja olisi mahdollista hyödyntää mikro- ja pk-sektorin kestävä kehityksen tilan mittaamiseksi. EU-tasolla palvelua on mahdollista levittää muokkaamalla sisältöä kunkin jäsenmaan lähtökohdista.

Lopuksi haluan kiittää erinomaista asiantuntijatiimiämme Maiju Mattilaa, Pirjo Patalaa ja Jarmo Viitalaa paneutumisesta ja sitoutumisesta tämän palvelun kehittämiseen sekä kaikkia yrityksiä ja asiantuntijaorganisaatioita, jotka ovat osallistuneet kehittämistyöhön.

Tuula Raukola
Projektipäällikkö
Prizztech Oy

Pizztech Oy

Pori 2020

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Prizztech

PORI